Azg
Ազգ
25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2004 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 211 (3142)

Լուսնի հարավային բեւեռում սառույցնե՞ր կան

ԱՄՆ օդաթիեզերական գործակալությունը՝ NASA-ն առաջարկում է բնակեցնել Լուսնի հարավային բեւեռը եւ այնտեղից սկսել մյուս մոլորակների յուրացումը: ԱՄՆ տիեզերական նոր ռազմավարությունը ենթադրում է Լուսնի հարավային բեւեռում ստեղծվելիք հենակետից օդաչուավոր թռիչքներ ձեռնարկել դեպի Մարս եւ այլ մոլորակներ:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը տեղեկացնում է, որ ամերիկյան տիեզերական երկու սարքեր Լուսնի բեւեռային շրջանում արձանագրել են սառցի գոյությունը վկայող նշաններ: Գիտնականները կարծում են, որ այնտեղ խմելու ջրի պաշարներ կան, որոնցից կարելի է նաեւ ջրածին եւ թթվածին ստանալ որպես հետագա ուղեւորությունների վառելիք:

«Ֆիլադելֆիա ինկուայրեր» թերթի տվյալներով, Ռուսաստանի եւ որոշ այլ երկրների տիեզերական գերատեսչությունները ցանկություն են հայտնել մասնակցելու միջմոլորակային թռիչքների ամերիկյան ծրագրի նախնական փուլին: Դա ենթադրում է նաեւ հարյուր միլիարդավոր դոլարների հասնող ծախսերի համատեղ իրականացում:

ՄԱԿ-ում Ադրբեջանը հաջողության չհասավ

Ինչը, սակայն, Հայաստանի եւ Ղարաբաղի համար հաղթանակ չէ

ԹԱԹՈՒԼ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ադրբեջանի արտգործնախարարը ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայում Բաքվի ներկայացրած «Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներում տիրող իրավիճակի մասին» նախագծի քննարկման ընթացքում առավել մտահոգիչ է համարել Լաչինում ստեղծված իրավիճակը, «որտեղ մինչեւ պատերազմն ադրբեջանցիներ էին բնակվում, մինչդեռ այժմ այդ շրջանում 13 հազար հայեր են բնակեցվել»: Էլմար Մամեդյարովն իր ելույթում ասել է, որ «Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից 750 հազար ադրբեջանցիներ են տեղահանվել»: Մամեդյարովը նշել է, որ Հայաստանը գրավյալ տարածքներում փոխում է ադրբեջանական քաղաքների անունները: Նա մասնավորապես ասել է, որ հայկական զինված ուժերը մասնակցել են Քելբաջարի երկու նոր բնակավայրերի ստեղծմանը:

Ինչպես երեկվա համարում տեղեկացրել էր **«Ազգը»**, Ադրբեջանը նոյեմբերի 23-ին հրաժարվեց քվեարկության դնել բանաձեւի նախագիծը, զգալով, որ ՄԱԿ-ի ԳԱ-ում աջակցություն չի ստանա: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների անունից ելույթ է ունեցել ՄԱԿ-ում ԱՄՆ ներկայացուցիչ Սյուզան Մոտը եւ դեմ արտահայտվել Բաքվի նախաձեռնությանը, ինչը նշանակում է, որ Մինսկի եռանախագահությունը չի ողջունում Ադրբեջանի՝ ԼՂ խնդրի կարգավորումը ՄԱԿ-ի ատյան տեղափոխելու փորձը:

Թե ե՞րբ է բանաձեւը դրվելու քվեարկության, առայժմ հայտնի չէ: Երեկ երեկոյան Նյու Յորք թեսթ է մեկնեին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները՝ հանդիպելու Մամեդյարովին: Հիշեցնենք, որ վերջին անգամ ՄԱԿ-ում Ղարաբաղի հարցով քննարկումներ են եղել 1993 թ. պատերազմական գործողությունների թեժ շրջանում: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդն ընդունել է չորս բանաձեւեր:

Տես էջ 2

Չինաստանը թիկունք է կանգնում Իրանին

Երեկ ՄԱԳԱՏԷ-ի ղեկավար Մոհամադ էլ Բարադեյը ժամանեց Թեհրան եւ հանդիպում ունեցավ նախագահ Խաթամիի հետ: Ինչպես հայտնի է, միջուկային էներգիայի խաղաղ օգտագործման միջազգային վերահսկողության կազմակերպությունն ուրբաթ օրը քննարկելու է Թեհրանի այն հայտարարությունը, թե որպես բարի կամքի արտահայտություն ինքը դադարեցնում է ուրանի հարստացման աշխատանքները, սակայն ցանկանում է պահպանել 2 ցենտրիֆուգ՝ միջուկի ուսումնասիրությունները շարունակելու համար: Նախորդ օրը Վաշինգտոնը կտրականապես դեմ էր արտահայտվել այդ առաջարկին՝ պահանջելով, որ իրանյան կողմն ամբողջովին դադարեցնի միջուկային հետազոտությունները:

Այս կապակցությամբ երեկ Պեկինում բարձր մակարդակի հանդիպումներ ունեցավ ՄԱԳԱՏԷ-ում Իրանի գլխավոր բանակցող Հոսեյն Մուսավյանը եւ մեկ անգամ եւս հայտարարեց, թե իր երկիրը բնավ նպատակ չունի միջուկային զենք ստեղծելու, սակայն շարունակելու է ատոմակայանների կառուցումը էներգետիկ նպատակներով, ինչը նրա իրավունքն է: Այս կապակցությամբ հետաքրքրական էր պաշտոնական Պեկինի արձագանքը, թե Չինաստանը պատրաստ է վետոյի իրավունքն օգտագործելու ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում, եթե հարցը քվեարկության դրվի այնտեղ՝ Թեհրանի դեմ սանկցիաներ կիրառելու նպատակով:

ՀԱՈՒ-ն հավանաբար կլուծարվի դեկտեմբերի սկզբին

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օրերս կայացել է «Հայկական ավիաուղիներ» ընկերության պարտատերերի ժողովը եւ ընտրվել է պարտատերերի վարչություն: Ինչպես հայտնեց ընկերության տնօրեն Արսեն Ավետիսյանը, պարզվում է, որ այդ ժողովի արձանագրության հիման վրա դեկտեմբերի սկզբին տնտեսական դատարանը ՀԱՈՒ-ի լուծարման որոշում կկայացնի:

Ա. Ավետիսյանը հայտնեց նաեւ, որ ներկա դրությամբ այլ սուբյեկտներ ՀԱՈՒ-ին պարտք են մոտ 2 մլն դոլար, իսկ դեբիտորական պարտքը կազմում է 3 մլն դոլար, որից 380 հազարը՝ աշխատավարձի տեսքով: 2003թ. մարտի 27-ի ՀՀ կառավարության որոշմամբ, ՀԱՈՒ-ի որոշ գույք ու պարտավորություններ փոխանցվել է «Արմավիա» ընկերությանը:

Մոսկվայում կդրվի Արամ Խաչատրյանի հուշարձանը

ՄՈՍԿՎԱ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հաղորդում է «Մոսկովսկի կոմսոմոլեցը», եկող տարի Մոսկվայում Բրյուսովի նրբանցքում կհայտնվի հայ մեծ կոմպոզիտոր Արամ Խաչատրյանի հուշարձանը: Կոմպոզիտորների տան մոտակա պուրակը, ըստ թերթի, առավել հաջողներից մեկն է այնտեղ Խաչատրյանի հուշարձանը տեղադրելու համար: Բանն այն է, որ նրա հարեւանությամբ ենթադրվում է կառուցել բացօթյա ոչ մեծ համերգային հարթակ սիմֆոնիկ երաժշտություն կատարելու համար:

Հերթը Ֆրանսիայինն է Լիբիային դարպասելու

Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլեյրից, Իտալիայի նրա պաշտոնակից Կարլո Բեռլուսկոնիից, ԵՄ գլխավոր քարտուղար Պրոդիից եւ ուրիշներից հետո հերթն այժմ Ֆրանսիայինն է Լիբիային դարպասելու: Այսօր Տրիպոլի է ժամանելու նախագահ Ժակ Շիրակը՝ հանդիպելու Լիբիայի «անփոփոխ» նախագահ Մուամմար Քադաֆիի հետ: Այցը լինելու է 50 տարվա մեջ առաջինը, երբ Ֆրանսիայի որեւէ բարձրաստիճան պաշտոնատար լինելու է այդ երկրում:

Ինչպես հայտնի է, շուրջ 6 ամիս առաջ Լիբիայի առաջնորդը հայտարարել էր զանգվածային ոչնչացման զենքերից իր երկրի հրաժարման մասին, ինչն ազդանշան էր դարձել եվրոպական երկրների ղեկավարների լիբիական շերթի համար: Այդ երկրները հույս ունեն Քադաֆիի հետ յուրաքանչյուր պայմանագրեր կնքել գազի եւ նավթի արտահանման համար:

ԹԵԺ ԿԵՏ

Ուկրաինայի ԿԸՀ-ն Յանուկովիչին հայտարարեց նախագահ

Յուշչենկոն առաջարկում է անցկացնել ընտրությունների նոր փուլ

Ուկրաինայի ԿԸՀ-ն երեկ երեկոյան նախագահական ընտրություններում հաղթող ճանաչեց Վիկտոր Յանուկովիչին, հաղորդում է «Նովոստին»: Ըստ ԿԸՀ-ի, գործող վարչապետի օգտին քվեարկել է 15 մլն 93 հազար 691 մարդ (49,46 տոկոս), մինչդեռ Վիկտոր Յուշչենկոն ստացել է 14 մլն 222 հազար 289 ձայն (46,61 տոկոս):

ԱՄՆ պետքարտուղարության պաշտոնական ներկայացուցիչ Ադամ Էրելին անհանգստություն արտահայտեց եւ կոչ արեց Կիեւի իշխանություններին ձեռնպահ մնալ սեփական ժողովրդի դեմ ուժ գործադրելուց: Ուկրաինայի ընդդիմությունն

սպառնում է զանգվածային անկարգություններ, իսկ գործող նախագահ Լեոնիդ Կուչման հայտարարում է, որ ընդդիմությունը մտադրություն ունի երկրում իրականացնել պետական հեղաշրջում:

Ուկրաինայում ստեղծված իրավիճակը հեռախոսազրույցում քննարկել են Վլադիմիր Պուտինն ու Գերհարդ Շրյոդերը, ԵՄ ներկայացուցիչ Սոլանան ու ԱՄՆ պետքարտուղար Քոլին Փաուելը:

Ուկրաինայի ընդդիմության առաջնորդ Յուշչենկոն ավելի վաղ, մինչ ԿԸՀ-ի որոշումը, ըստ BBC-ի, իշխանություններին առաջարկել է անցկացնել ընտրությունների նոր փուլ, որպեսզի հնարավոր լինի կարգավորել հակադրությունները իր մրցակից, գործող վարչապետ Յանուկովիչի հետ: Յուշչենկոն ասել է, որ Ուկրաինա է ժամանելու Լեհաստանի նախագահ Ալեքսանդր Կվասնեւսկին, որը ստանալով ԵԱՀԿ մանդատ՝ փորձելու է մեղմել լարվածությունը եւ օժանդակել երկխոսություն սկսելուն:

Եվրահանձնաժողովի նախագահ Ժոզե Մանուել Բարոզուն հայտարարել է Ուկրաինայի եւ Եվրամիության հարաբերություններում հնարավոր հետեւանքների մասին, «եթե չանցկացվի ընտրությունների արդյունքների անաչառ եւ լուրջ վերանայում»: ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարը եւս հայտարարել է, որ նախագահական ընտրությունների արդյունքները պետք է վերանայվեն համաձայն «ժողովրդավարական չափանիշների»: «Արդյունքների վերանայումը բացարձակ անհրաժեշտություն է», ասել է Յաապ դե Հոոպ Սխեֆերը:

Մյուս կողմից՝ Ռուսաստանի նախագահը քննադատել է ԵԱՀԿ-ի դիրքորոշումը: Վերջինիս դիտորդական առաքելությունը Ուկրաինայի ընտրությունները որակել էր «ոչ լեգիտիմ»: Պուտինը հիշեցրել է Աֆղանստանի եւ Կոսովոյի ընտրությունները, երբ մասնավորապես Կոսովոյում, նրա խոսքերով, իրենց տներից դուրս քշված հարյուր հազարավոր սերբեր հնարավորություն չստացան մասնակցելու ընտրություններին:

Տարեց Ղեսարը Ադրբեջանի Մարդասպանի

ԱՐԱՄ ԱՎԱԳՅԱՆ

Երեկ ավելի քան երեք հազար երիտասարդներ խաղաղ երթ էին կազմակերպել դեպի Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր՝ կազմված ՀՀ զինված ուժերի սպա Գուրգեն Մարգարյանի սպանության գործի դատաքննության մեկնարկի հետ: Ըստ կազմակերպիչների՝ երիտասարդությունը հասկանում է, որ Գուրգեն Մարգարյանը ցեղասպանության զոհ է, այդ պատճառով էլ երթն ուղղվեց դեպի Եղեռնի զոհերի հիշատակի կոթող:

«Դատավարության ընթացքն անտարբեր չի կարող թողնել եւ չթողնի ոչ մի հայի: Հայկական բանակի սպան աննախադեպ սպանդի զոհ է դարձել ազգային պատկանելության պատճառով, Թուրքիայում հատուկ հրահանգավորում ստացած ադրբեջանցի եղեռնագործի կացինն ուղղված է եղել յուրաքանչյուր հայի, համահայկական պահանջատիրության, պատմական արդարության դեմ, գրված է «Գուրգեն Մարգարյան» հասարակական կազմակերպության տարածած կոչում: Ադրբեջանի իշխանությունները գործված ոճրի խստմնելիությունը գիտակցելու եւ ընդունելու, ներողամտություն հայցելու փոխարեն, ամեն կերպ փորձում են արդարացնել հանցագործին»:

Տես էջ 2

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

Խորհրդարանի եւ իր գործունեության մասին ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանի երեկ ներկայացրած հաղորդումն առաջինն է հայկական պառլամենտարիզմի պատմության մեջ եւ կարող է դառնալ լավ ավանդույթ հենց իր՝ Բաղդասարյանի գնահատականով: Ինչպես ասվում է հաղորդման մեջ, խորհրդարանի 3-րդ գումարման ԱԺ 4-րդ նստաշրջանում խորհրդարանն աշխատել է արդյունավետ եւ ծանրաբեռնված: Հաղորդման մանրամասները կարող եք պարզել «Ազգում» ներկայացված ներդիրից, իսկ հաղորդմանը հաջորդած հարցուպատասխանից պարզվեց, որ խորհրդարանը ոչ միայն համակարգիչների, այլեւ նոր մասնաշենքի կարիք ունի: Իսկ ԱԺ աշխատակազմի բյուջեն ոչ միայն հարեւան պետությունների համարժեք մարմինների, այլեւ ՀՀ նախագահի եւ կառավարության աշխատակազմի բյուջեի համեմատությամբ ծիծաղելիորեն փոքր է, ինչի հետեւանքով նաեւ միջազգային կառույցներում հայկական պատվիրակությունների աշխատանքում որոշ կազմակերպչական հարցեր մնում են բաց:

Կարետրելով ֆինանսական հաղորդման ներկայացումը, **Էմմա Խուդաբաշյանն** առաջարկեց այդ անել գոնե նախագահի եւ կառավարության աշխատակազմերից տարբերվելու համար: Եվ ընդգծելով, որ ինքը ոչ մի անգամ չի ընդգրկվել եւ չի էլ ձգտում լինել որեւէ պատվիրակության կազմում, քանի որ գերադասում է հանդիպել իր ընտրողների հետ, այնուամենայնիվ հետաքրքրվեց, թե ինչպես է որոշվում այդ պատվիրակությունների կազմը, եւ որքանով են արտաքին աշխատանքային ուղեւորությունները օգուտ բերում հասարակ ժողովրդին: Հարցի առաջին մասը հետաքրքրում էր նաեւ **Համլետ Հարությունյանին**: Տեղեկացնելով, որ պատվիրակությունների կազմը որոշվում է խումբ-խմբակցությունների նախագահի մասնակցությամբ եւ ինքը միայն ուրախ կլիներ Համլետ Հարությունյանին որեւէ պատվիրակությունում տեսնելու, Ա. Բաղդասարյանը տեղեկացրեց, որ նշյալ ուղեւորությունները, բնականաբար, նպաստում են հանրապետության առաջընթացին:

Իսկ Համլետ Հարությունյանի կասկածները, թե ԱԺ նախագահը տվյալ դեպքում կատարում է տուրիզմ կազմակերպողի դեր, Արթուր Բաղդասարյանը փորձեց փարատել՝ մատնանշելով հաղորդման համարատասխան կետերը: Ըստ Հարությունյանի, «ԱԺ կանոնակարգ» օրենքը մեծ հնարավորություններ է ընձեռում խորհրդարանի նախագահի, պատգամավորների եւ խորհրդարանի միջեւ հարաբերման անջրպետ ստեղծելով, այն էլ «դրական» մեթոդներով:

Վերջին ձեւակերպման թարգմանությունը տալով՝ նիստը վարողի իրավունքով ԱԺ փոխնախագահ **Տիգրան Թորոսյանը** չհամաձայնեց Հարությունյանի գնահատականին, թե կանոնակարգը հրեավոր է եւ հիշեցրեց, որ այն ընդունել է խորհրդարանը ու անհարիր է հեղինակին՝ Վիկտոր Դալլաքյանին մեղադրելը (մեղադրանքը հնչել էր Հարությունյանի հարցով): Իսկ եղած դժգոհությունները Թորոսյանն առաջարկեց ներկայացնել օրենսդրական փոփոխությունների տեսքով: Արթուր Բաղդասարյանն այդ հարցում Թորոսյանի հետ իր համակարծությունը հայտնեց: Եվ ի պատասխան **Արմեն Դանիելյանի** հարցի հայտնեց, որ առաջին անգամ ՀՀ խորհրդարանը ստուգել է մինչ այդ վերահսկման համար լիովին փակ ոստիկանության եւ մախային համակարգերը ու այդ ստուգումները տարածելու է բյուջեից սնվող յուրաքանչյուր համակարգի վրա: Սակայն բուն մախային համակարգին առնչվող որեւէ հարց չկա դատախազության վարույթում: Իսկ եղածների առնչությամբ ստացված պատասխանները, Բաղդասարյանի տեղեկացմամբ, կտրամադրվեն ցանկություն հայտնող պատգամավորներին:

Ի պատասխան **Մանուկ Գասպարյանի** հարցի Արթուր Բաղդասարյանը հայտնեց, որ ինքն անտեղի է համարում խորհրդարանի արհեստական նիստերը եւ ավելի նպատակահարմար է գտնում դրանց հաճախականության կրճատման արդյունավետ աշխատանքի առաջացումը: Իսկ յուրաքանչյուր հարցի քննարկումից հետո քվեարկություն կազմակերպելու աշխատակարգի ընդունմանը համաձայն լինելով, Բաղդասարյանն ընդգծեց, որ հարցի վերջնական պատասխանը պետք է տա խորհրդարանը՝ համարատասխան քննարկումից եւ քվեարկությունից հետո:

ՆԼՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Արթուր Բաղդասարյանը ներկայացրեց ԱԺ տարեկան հաղորդումը

Հակոբ Հակոբյանը հապաղում է չարաշահումները բարշրաշայնել

Ֆ. Գ. Հիշեցնենք, որ ժամանակ առաջ Հակոբ Հակոբյանի հայտարարությունը ԱԺ նախագահի ներկայացնելիք հաղորդման առնչությամբ բավական աղմուկ բարձրացրեց, եւ պատգամավորը հստակ մեղադրանքներ հնչեցրեց: Այսօր Հակոբ Հակոբյանը, հաղորդումը լսելուց հետո, ի պատասխան լրագրողների հարցերի հայտնեց, որ անպատասխան մնացած իր հարցերն ուղղելու է համապատասխան հանձնաժողովներին, եւ եթե դրանք կհաստատեն իր բարձրաձայնած չարաշահումները, ապա այդ մասին Հակոբյանը կտեղեկացնի լրատվամիջոցներին, հակառակ դեպքում շնորհակալություն կհայտնի ԱԺ նախագահին:

Իսկ երեկ ԱԺ նախագահին ուղղած «Արմենտելի» եւ սեփականաշնորհման հարցում կառավարության կատարած աշխատանքի առնչությամբ Արթուր Բաղդասարյանի գնահատականը ստանալու իր հարցերին տրված պատասխանները Հակոբյանը համարեց ամբողջական: Արթուր Բաղդասարյանը պարզաբանեց վստահություն հայտնեց, որ ինքը՝ Հակոբ Հակոբյանն էլ կարող է վկայակոչել պետական սեփականությունը ջրի գնով մասնավորեցնելու բազմաթիվ փաստեր, եւ վստահ է, որ ինչպես Բաղդասարյանը, «Արմենտելի» խնդրում կընդունեն «Ղարաբաղ տելեկոմի» բջջային կապի երկարդ օպերատորի իրավատությունը շնորհելու փաստը, եթե տեղյակ լինեն կառավարության այն հիմնավորմանը, թե այդ արվել է ԼՂՀ-ն բջջային կապով ապահովելու նպատակով:

ՅՈՒՅԺ

Երիտասարդներն ազգային գաղափարների եւ խնդիրների տեր են

1-ին էջից

Հայաստանի գրողների միության նախագահ **Լեւոն Անանյանը** կարեւորեց հենց երիտասարդների մասնակցությունն այս ծրագրին: «Մեզանում այժմ կարծես ինքն վիճակ է, մեր դիվանագիտությունը համարժեք պատասխան չի տալիս, հասարակությունն էլ մի տեսակ անտարբեր կեցվածք է որդեգրել, ասաց նա: Իսկ երեքը ցույց տվեց, որ երիտասարդությունն իրեն ազգային գաղափարների եւ խնդիրների տեր է զգում»: Լեւոն Անանյանը նշում է, որ 1915-ի ցեղասպանությունը համարժեք գնահատական ժամանակին չստացավ, եւ արդեն իննսուն տարի ամեն կերպ փորձում ենք աշխարհի ուշադրությունը պատմական իրողությունների վրա սեւեռել: Այսօր, երբ վանդալիզմի եւս մի ակցիա իրականացվեց Եվրոպայի սրտում, ժամանակ կորցնել չի կարելի: «Ժամանակները փոխվում են, բայց թուրքն իր տեսակը չի փոխում, հոգով մնում է նույն վանդալը, նույն ցինիկը, նույն կեղծարարը: Ադրբեջանը, ի պատասխանություն հանցագործի, որպակի միջոցառումներ է իրականացնում, սա Օսմանյան Թուրքիայի նույն ծեռագիրն է», ասում է մտավորականը:

Երիտասարդները հանրապետության տարբեր բուհերից խումբ-խումբ հավաքվեցին Թամանյանի արձանի մոտ եւ շարժվեցին դեպի Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր: Ճանապարհին երթի մասնակիցները կանգ առան Մեծ Բրիտանիայի եւ ԱՄՆ-ի դեսպանատների առջեւ: «Գուրգեն Մարգարյան» հասարակական կազմակերպության նախագահ **Վահագն Ասատրյանը** միջոցառման ծավալներից գոհ չէր: «Շատ քչերն էին եկել, կային մարդիկ, որոնք պրոբլեմներ առաջացրին եւ թույլ չտվեցին, որ դպրոցականները մասնակցեն երթին, ասաց նա: Թե դա ինչ հիմք ուներ, գուցե ժամանակը ցույց կտա: Մենք այդ մարդկանց ազգի դավաճաններ ենք համարում, այդ մարդիկ նրանց կողմից են»: Պրն Ասատրյանը չցանկացավ կոնկրետ մարդկանց անուններ տալ, միայն ասաց, որ դրանք դպրոցները համակարգող կառույցներ են:

Նա հավաստիացրեց, որ վերսկսվող դատավարության ողջ ընթացքում իրենք տեղեկություններ կստանան Բուդապեշտից եւ անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան միջոցառումներ կկազմակերպեն: Լեւոն Անանյանն էլ գտնում է, որ ակցիան անպայման պետք է շարունակական լինի եւ պետք է արձագանք ունենա դրսի աշխարհում:

ԹԱՄԱՐ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ՄԱԿ-ում Ադրբեջանը հաջողության չհասավ

1-ին էջից

Գլխավոր ասամբլեայի իր ելույթում ՄԱԿ-ում Հայաստանի մշտական ներկայացուցիչ Արմեն Մարտիրոսյանը հիշեցրել է, որ 1988-90 թթ. հենց Ադրբեջանն է իրականացրել հայերի կոտորածներ Բաքվում, Սումգայիթում եւ Կիրովաբադում, 400 հազար հայեր դուրս են քշվել իրենց մշտական բնակավայրերից, մասնավորապես հակամարտության անմիջական գոտի Շահումյանից, Գեղարքունիքից եւ Հյուսիսային Մարտակերտից, նրանց տներում այսօր բնակվում են ադրբեջանցիներ:

Մարտիրոսյանն իր ելույթում ասել է, որ Ղարաբաղը երբեք չի եղել անկախ Ադրբեջանի կազմում, Ղարաբաղի հայ ժողովուրդը սեփական տարածքում ազատ եւ անվտանգ ապրելու իրավունքը հաստատել է իրավական ճանապարհով՝ 1991 թ. անցկացրած հանրաքվեով: Դեսպան Մարտիրոսյանը նշել է, որ առաջին հերթին պետք է խաղաղություն հաստատել Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի միջեւ, մինչդեռ Բաքուն 1998 թ. ի վեր մերժում է Մինսկի խմբի առաջարկները:

Ալիեւ կրտսերի իշխանության գալով Ադրբեջանը փորձում է եւ շատ դեպքերում հաջողում միջազգային տարբեր այցելություններում Ղարաբաղի վերաբերյալ բանաձեւեր ընդունել, որոնք հիմնականում Հայաստանի եւ Ղարաբաղի համար նպաստավոր ֆոն չեն ստեղծում: Մասնավորապես 2004 թ. հունվարին ղարաբաղյան հակամարտության վերաբերյալ բանաձեւ է ընդունել Եվրոպական խորհրդարանը, մի քանի օր առաջ ԵԽԽՎ քաղաքական հարցերի հանձնաժողովում եւ ՆԱՏՕ-ի խորհրդարանական վեհաժողովում ընդունվել են բանաձեւեր:

Ղարաբաղի վերաբերյալ այս տարի ընդունված բանաձեւերում բացակայում է 1992-94 թթ. տեղի ունեցած պատերազմը, որով խեղաթյուրվում է հիմնախնդրի էությունը: Հայկական դիվանագիտությանը չհաջողվեց միջազգային հանրությանն իրազեկել, որ ԼՂ խնդիրը ծագել է Ադրբեջանում, Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնիշխանության իրավունքի հենքով, չի շեշտվում, որ Ադրբեջանը 1991 թ. նոյեմբերի 26-ի Գերագույն խորհրդի որոշմամբ հանձնարարական տվեց պատշգանության եւ ներքգործնային Ղարաբաղը հայ բնակչությունից եւ այնտեղ ապահովել ադրբեջանական ժողովրդի անվտանգությունը, սակայն պարտվեց իր իսկ սանձազերծած պատերազմում:

Ադրբեջանին հաջողվեց միջազգային հանրության «գլխուղեղում» ամրագրել, որ ինքն է ագրեսիայի զոհը, կորցրել է երկրի տարածքի 20 տոկոսը, ունի ավելի քան 1 մլն փախստականներ եւ տեղահանվածներ: Այսօր ղարաբաղյան ուժերի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքի մեծ մասը ժամանակին Ադրբեջանն է զավթել կամ «նվեր» ստացել Մոսկվայից: Մասնավորապես 1923 թ., երբ Ստալինը ստեղծեց «Կարմիր Քուրդիստանը» (որով եւ կտրվեց Հայաստանի եւ Ղարաբաղի միջեւ ցամաքային կապը), նոր ձեւավորված միավորի մեջ մտան հայկական Քաշունիք (Ղուբաթլու), Քարվաճառ (Քելբաջար), Քաջարան (Լաչին) շրջանները, որոնք նախորդ տասնամյակներում հայաթափվել եւ բնակեցվել էին թրքախոս էրեներով:

Ադրբեջանը չկարողացավ հաջողության հասնել ՄԱԿ-ում, ինչը, սակայն, չի նշանակում Հայաստանի եւ Ղարաբաղի հաղթանակ: Թերեւս հայկական կողմերի համար կարեւոր էր, որ ՄԱԿ-ի ԳՀ-ն չընդունեց ադրբեջանական բանաձեւը, որում ակնհայտ հակահայկական շեշտադրումներ կային: Մասնավորապես լուրջ մտահոգություն էր հայտնվում «Ադրբեջանի տարածքներում շարունակվող օկուպացիայի», «գրավյալ տարածքներում տիրող իրավիճակի», «այդ տարածքները վերաբնակեցնելու մասին լուրերի» առիթով: Բանաձեւում շեշտվում է, որ «հողերի եւ սեփականության յուրացումը, բնական ռեսուրսների չարաշահումը եւ Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներում անօրինական այլ գործողությունները միջազգային հումանիտար իրավունքի խախտում են»:

ՕՊԵՐԱՏԻՎ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Գերեզմանների ցանկապատերի գողը բերման ենթարկվեց

Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ ոստիկանության հասարակայնության հետ կապի եւ լրատվության վարչության տրամադրած օպերատիվ տեղեկագրից, նոյեմբերի 23-ին ոստիկանության Շենգավիթի բաժնի աշխատակիցները գողություն կատարելու կասկածանքով բերման են ենթարկել 1966 թ. ծնված Իսակ Ս.-ին: Վերջինս խոստովանել է, որ գողացել է Նորագավիթ թաղամասի գերեզմանատանը հուղարկավորված Փիրուզա Խ.-ի գերեզմանի ցանկապատի դյուրալյումինե զարդանախշերը: Կատարվում է նախաքննություն:

Գողություն թերթի կրպակից

Նոյեմբերի 23-ին ոստիկանության Նոր Նորքի բաժնի աշխատակիցները գողություն կատարելու կասկածանքով բերման են ենթարկել 1990 թ. ծնված Անդրանիկ Բ.-ին, որը նախորդ օրը «Հայմամուլ» ՓԲԸ-ին պատկանող կրպակներից մեկից գողություն է կատարել: Կատարվում է նախաքննություն:

Վթարից մահացել է մեկ մարդ

Արտակարգ իրավիճակների վարչության լրատվական կենտրոնի օպերատիվ տեղեկագրից տեղեկացանք, որ նոյեմբերի 23-ին, ժամը 00:15-ին Երասխ-Եղեգնաձոր ճանապարհին, Սեւակավան գյուղի մոտ «Ցերկի» ջիպ ավտոմեքենան ընկել է ձորը: Դեպքի վայր մեկնած ԱԻՎ-ի արագ արձագանքման փրկարար ջոկատը ձորից հանել է վարորդին՝ Երեւան քաղաքի բնակիչ, 1970 թ. ծնված Սարգիս Ամալյանի դիակը:

Մ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱՎՈՒՐ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՅԱՎՈՒՐԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենյակ / հեռ. 581841
Գովազդ, ծառայություն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Գովազդային բաժանմունք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տրպագիր ժամուղի միջոցով կամ ռադիոհեռարձակութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱՍՈՒԼԻՍ

Տնտեսական մրցակցության պաշտպանությունը պետք է ներառի նաեւ սպառողի շահերը

Այս գիտակցությունը սկսում է ընդունվել հանշնաժողովում

Մեր այն հարցին, թե տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովը մտադիր չէ՞ օրենսդրական փոփոխություններ ներկայացնել օրենքում, որոնք հնարավորություն կտան գերիշխող դիրքի չարաշահումից կամ հակամրցակցային համաձայնություններից պաշտպանել ոչ միայն տնտեսվարող կազմակերպությունների, այլեւ մեր բոլորի՝ սպառողների շահերը, հանձնաժողովի անդամ **Հրայր Արամյանը** երեկ տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում պատասխանեց, որ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության վերջնական նպատակը սպառողների շահերի պաշտպանությունն է: Սակայն նա ընդունեց, որ օրենքն այստեղ որոշակի բաց ունի: Հայաստանում դժբախտաբար սպառողների իրավունքները դիտարկվում են միայն ապրանքների որակի, անվտանգության, պիտանելիության ժամկետի եւ այլ հարցերի տեսանկյունից: Մինչդեռ, Հրայր Արամյանի հավաստմամբ, սպառողների շահերը պետք է դիտարկել նաեւ գների տեսանկյունից: Այսինքն, ապրանքների չհիմնավորված բարձր գներ կիրառելը նույնպես հարկ է դիտարկել որպես սպառողների իրավունքների հարց: Հանձնաժողովի ներկայացուցիչը հավաստիացրեց, որ հասնելու են նրան, որ սուղաբանվի սպառողի շահ հասկացությունը, եւ դրա պաշտպանության հարցը նույնպես ընդգրկվի օրենքում:

Հուսանք, որ այս գիտակցությունը կհասնի նաեւ Ազգային ժողովի պատգամավորներին, որոնց ուղղակի պարտականությունն է պաշտպանել բնակչության գերակշիռ մեծամասնության շահերը: Գաղտնիք չէ, որ յուրաքանչյուր տոնի առիթով կամ առանց առիթի հայրենական արտադրողներն ու ներմուծողները պահը չեն կորցնում իրենց արտադրած կամ ներմուծած ապրանքների գներն արհեստականորեն բարձրացնելու համար:

Ինչ վերաբերում է երեկվա մամուլի ասուլիսին, ապա հանձնաժողովի անդամներ Հրայր Արամյանն ու Սեյրան Պետրոսյանը ներկայացրին երկու՝ «բուսական յուղ» եւ «արդյունաբերական վերամշակման համար ձեռքբերվող լոլիկ» ապրանքային շուկաների ուսումնասիրությունների արդյունքները:

«Բուսական յուղ» ապրանքային շուկայի ծավալները 2003 թ. կազմել են 13 հազար տոննա եւ 6,5 մլրդ դրամ: Գործում են շուրջ 30 տնտեսվարող սուբյեկտներ: Գերիշխող դիրք չկա: Ամենամեծ ծավալներն ունեն երեք ընկերություններ՝ «Տոտնա», «Շոհրե» եւ «Լիկար»: Այս ուսումնասիրությունները կատարվել են արեւածաղկի, սոյայի եւ եգիպտացորենի յուղերի համար: Ցնայած Հայաստան են ներկրվում նաեւ ձիթապտղի, արմավենու, կոկոսի, արմավամիջուկի, կտավատի, գերչակի եւ այլ յուղեր, բայց դրանք տվյալ ապրանքային շուկայում մեծ տեղ չեն զբաղեցնում: Ներկայացնելով այս ոլորտը, Հրայր Արամյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ որոշակի փոփոխություններ են նախատեսվում «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքում: Մասնավորապես դրանք վերաբերում են տեղեկությունների հավաքման համակարգին եւ տուգանքներին: Առաջարկվելու է գերիշխող դիրքի չարաշահման համար ներկայումս սահմանված 5 մլն դրամ տուգանքի չափը, որը խոշոր ընկերությունները հեշտությամբ վճարում են, փոխարինել իրացման ծավալների կամ շրջանառության որոշ մասի չափ տուգանքով:

Սեյրան Պետրոսյանի ներկայացրած «վերամշակման լոլիկի» շուկան, ի տարբերություն նախորդի, կենտրոնացված է երկու խոշոր սուբյեկտների՝ «էյ Բի էմ սոֆս» եւ «Արտաշատի պահածոների գործարան» ընկերությունների կողմից: Այս ընկերությունները մթերել են 88 հազար տոննա վերամշակման հանձնած լոլիկի բերքի 86 տոկոսը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՆԳԻՊՈՒՄ

Անհեթեթությունն կլինի Հայաստանում արհեստականորեն պահպանել դոլարի փոխարժեքը

Տնտեսագետ ուսանողներին հավաստիացրեց Կենտրոնական բանկի նախագահը

Երեւանի պետական համալսարանի տնտեսագիտության ֆակուլտետի ուսանողների երեկվա հյուրն էր Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը: Նրա դասախոսությունը նվիրված էր սղաճին եւ Կենտրոնական բանկի մոնետար քաղաքականությանը:

ԿԲ նախագահը գների վրա ազդող գործոններից առանձնացրեց երեքը՝ բնակչության սպասումները, տնտեսության ցիկլերը եւ շուկերը: Ըստ Տիգրան Սարգսյանի, Կենտրոնական բանկը պետք է գնահատի բնակչության սպասումները եւ նրա գործունեությունը պետք է պարզ ու հասկանալի լինի քաղաքացիների, բանկերի եւ գործարարների համար: Այդ դեպքում վերջիններս համահունչ կդարձնեն իրենց գործունեությունը ԿԲ քաղաքականությանը: Այդ քաղաքականությունը ենթադրում է համախառն ներքին արդյունքի աճին համապատասխան դրամական զանգվածի ապահովում, որպեսզի հնարավոր լինի պահպանել ծրագրված 3 տոկոսանոց սղաճը:

Երկրորդ կարեւոր գործոնը տնտեսական ցիկլերն են: ԿԲ նախագահի հավաստիացմամբ, կանխատեսել միջազգային արժույթների փոխարժեքների տատանումներն անհնար է, քանի որ դրանց վրա ազդեցություն ունեցող գործոնները բազմաթիվ են: Այդ մասին են հայտարարում ինչպես ԱՄՆ, այնպես էլ Եվրոմիության կենտրոնական բանկերի ղեկավարները: Հետեւաբար, հնարավոր չէ միաժամանակ կանխատեսել ու կառավարել փոխարժեքը եւ ապահովել գների ցածր մակարդակ: Այն երկրները, որոնք դա փորձում են իրականացնել, հաջողության չեն հասնում: Տիգրան Սարգսյանը բերեց Ռուսաստանի օրինակը, որտեղ այդ քաղաքականությունը չհաջողվեց եւ այժմ վեճեր են գնում, թե ինչին նախապատվություն տալ: Նրա համոզմամբ, այն տեսակետը, թե բարձր սղաճով հնարավոր է տնտեսական աճ ապահովել, ոչ միայն իրական չէ, այլեւ շատ վտանգավոր, քանի որ դա խաթարում է տնտեսական համամասնությունները: Հայաստանն ընտրել է ցածր սղաճային քաղաքականությունը «լողացող» փոխարժեքի պայմաններում: Իրական փոխարժեքը պետք է ձեւավորվի շուկայում, առանց արհեստական տնտեսական միջամտությունների եւ արտացոլի տնտեսության իրական վիճակը: Եթե երկիրն ունի 10 տոկոսի կայուն տնտեսական աճ, ապա դրամի արժեւորումն անխուսափելի է: Վերջինս էլ իր հերթին նպաստավոր է նոր տեխնոլոգիաներ ներմուծելու եւ հեռանկարային արտահանման ուղղվածություն ունեցող ձեռնարկությունների զարգացման համար:

Շուկայի վրա էական ազդեցություն ունեցող երրորդ գործոնը շուկերն են, որոնք դրսեւորվում են ճգնաժամերի եւ դեֆոլտների ձեւով: Երբ խախտվում են տնտեսական համամասնությունները, ապա իրավիճակը շտկվում է հենց վերոնշյալ ձեւով: Դրան դիմակայելու լավագույն գործիքն, ըստ ԿԲ նախագահի, կոշտ դրամավարկային քաղաքականությունն է: Այն ապահովում է նվազ տատանումները ֆինանսական շուկայում: Հայաստանում դրամավարկային քաղաքականության կարեւոր մասերից է դոլարիզացիայի եւ եվրոյիզացիայի դեմ պայքարելը: Այդ պայքարի լավագույն դրսեւորումը դրամի արժեւորումն է, որը խրախուսում է մեր քաղաքացիներին խնայողությունները դրամով պահել: Արհեստականորեն դոլարի փոխարժեքը բարձր պահպանելը շատ ծանր հետեւանքներ կունենա տնտեսության համար, որը կշտկվի միայն ավելի մեծ ճգնաժամի միջոցով: Տիգրան Սարգսյանն ընդգծեց, որ այն պայմաններում, երբ ամբողջ աշխարհում դոլարի կուրսը անկում է ապրում, ինչը պայմանավորված է ԱՄՆ իրականացված քաղաքականությամբ, անհեթեթ կլինի, եթե Հայաստանը դառնա մի կղզյակ, որտեղ արհեստականորեն պահպանվի դոլարի փոխարժեքը: Բացի այլ բացասական հետեւանքներից, սա նախեւառաջ հարվածելու է բնակչության 43 տոկոս կազմող աղքատ խավին, որի եկամուտները դրամային են եւ որքան դրամի արժեզրկման պարագայում ավելի ցածր գնողականություն կունենան: Եվ ընդհակառակը, դրամի արժեւորումը նրանց եւ դրամային եկամուտներ ունեցողների օգտին է:

Կենտրոնական բանկի նախագահի դասախոսությանը հաջորդեցին ուսանողների հարցերը, որից հետո ֆակուլտետի լավագույն ուսանողներին հանձնվեցին ԿԲ առաջին նախագահ Իսահակ Իսահակյանի անվան կրթաթոշակ: 6 ամսում ամսական 50 հազար դրամ կրթաթոշակին արժանացան Հովհաննես Թորոյանն ու Հռաբն Հարությունյանը: Իսկ մրցույթին մասնակցած մյուս երեք ուսանողները, ինչպես նաեւ ֆակուլտետի դեկան Հայկ Սարգսյանը պարգեւատրվեցին ԿԲ հուշամեդալներով:

Ա. Մ.

ԿԱՆԽԱՐԳԵԼԻՔ

Համենայն դեպս, պատվաստվենք

Գրիպով հիվանդների թիվը 2500-ից չի անցնում

Ի տարբերություն նախորդ տարիների, այս տարի գրիպի եւ սուր շնչառական հիվանդություն ինֆեկցիաների կտրուկ աճ չի արձանագրվում: Ողջ հանրապետության տարածքով անցկացվող ամենշաբաթյա մոնիտորինգի տվյալներով, հիվանդների միջին թիվը 2500-ից չի անցնում: Համենայն դեպս, բուժհաստատություններից շատերում իրականացվում են կանխարգելիչ միջոցառումներ:

Երեկ Նոր Արեւի 3 պոլիկլինիկաներում գրիպի դեմ պատվաստումներ արվեցին: Դրանք իրականացվում են նույն սկզբունքով՝ 3-5 տարեկան երեխաներին պատվաստում են անվճար, մինչեւ 18 տարեկան անապահով ընտանիքների երեխաներին նույնպես, տարիքային մյուս խմբերի համար պատվաստման վճարը 5200 դրամ է: Բնակիչները մեծ ակտիվությամբ են արձագանքում պատվաստումներին, Նոր Արեւի պոլիկլինիկաների առաջ երեկ նույնիսկ հերթեր էին առաջացել:

Սանիտարահիգիենիկ հակահամաճարակային վարչության պետ Արտավազդ Վանյանի տեղեկացմամբ առաջիկայում հնարավոր են նաեւ մանկահասակ երեխաների պատվաստումներ մանկապարտեզներում:

ԱՊՀ երկրների առողջապահական կառույցների պայմանագրի համաձայն Հայաստանը հատկապես տարվա այս շրջանում մշտական կապ է պահպանում Ռուսաստանի Դաշնության գրիպի ինստիտուտի հետ: 2 երկրները շաբաթական տվյալներ են փոխանակում: Այս պահին գրիպի համաճարակի վտանգ չի զգացվում Ռուսաստանում, իսկ քանի որ Հայաստան ամենից շատ ներուժուրս են անում Ռուսաստանից, մեզանում էլ իրավիճակը հանգիստ է:

ՀՀ գլխավոր սանիտարական բժիշկ Վլադիմիր Դավիդյանցը, սակայն, հիշեցնում է, որ եղանակի կտրուկ փոփոխությունները գրիպի համար բարենպաստ միջավայր են, իսկ ձմռանը ընդհանրապես արձանագրվում է օդակաթիլային վարակի աճ: Այնպես որ, այս խաղաղությունը կարող է խաբուսիկ լինել:

Կ. Դ.

«Թաքնված տեսախցիկների» հումորն ու նենգությունը

«Թաքնված տեսախցիկների» գործը ծիծաղաշարժ տեսարաններ ստեղծելն է, մարդկանց կոմիկ դրության մեջ դնելը՝ հումորային վիճակների ի հայտ բերումով:

Հայկական թաքնված տեսախցիկներն էլ հիմնականում թեթեւ ժպիտ հարուցող սյուժեներ են ներկայացնում, երբեմն հաջողված, հաճախ էլ անհետաքրքրական, սարքովի, իսկ մանկամիտ, պարզամիտ մարդկանց էլ հոգեբանական փորձության են ենթարկում, որոնցում առկա է վիրավորանքի տարրը: Արդյոք հաղորդման հեղինակները հաշվի առնո՞ւմ են իրենց այդ հերոսների իրավունքները՝ նրանց հետ նախապես համաձայնեցնելով տվյալ ցուցադրությունը:

Մեզ դիմած մի քաղաքացի իր բողոքն ու զայրույթն էր արտահայտում տեսախցիկների նման «դավադրությունների» առիթներով: Երկար տարիների Երեւանի բուհերից մեկի դասախոսը վիրավորված էր իրեն մոտեցած երիտասարդ մի ոչրուտու սանձարձակ պահվածքից: Աղջիկը սեթեւեթանքով մոտենում է տարիքով տղամարդուն, թե «չգնա՞ք մի քիչ կայֆ անելու»: «Պատկերացնո՞ւմ եք, այս տարիքս նման անպարկեշտ բան են ուզում ներկայացնել, դրանից հետո ես մտնելու եմ լսարան, ու ինձ են նայելու իմ երիտասարդ ուսանողները», դժգոհում էր մարդը:

Երբեմն ծրագրի հեղինակները միտումով հոգեբանական վիճակներ են ստեղծում՝ մարդու թաքնված բնազդներն ավելի բացահայտելու նպատակով: Ու հաճախ այդ մարդկանց փոխարեն ինքդ ես վիրավորանք զգում: Մտաբերենք երկու տարբեր սյուժեներ. սրճարանային իրավիճակ, մատուցվում են չափից ավելի աղով համեմված սնունդ եւ հյութեր: Բողոքող հաճախորդի նկատմամբ հաշվեհարդար է տեսնում ամրարիկդ, լկտիորեն ինքնավստահ (այստեղ տերը ես եմ՝ հոգեբանությամբ) մոռմավորը եւ թեւերը «ֆշած» մի լավ ջարդում բողոքողին՝ ահ ու սարսափ տարածելով մյուսների մեջ: Ապա նույն տարբերակը կիրառվում է սրճարանային մի քանի այլ, բանից անտեղյակ այցելուների նկատմամբ, եւ բոլորն անխտիր, երիտասարդ տղաներ ու պատանիներ (բացի երկու օտարերկրացիներից); դեմքերը ծամածռելով, մի կերպ ընդունում են մատուցած աղի սնունդը, վախից ծոցուն չիանելով, դեռ գոհունակություն հայտնելով: Նույն երեւույթը նաեւ հերոինի հետ կապված պատմության հիմքում էր ընկած, դարձյալ հայ տղաները ներկայանում են անհամարձակ, արժանապատվությունից զուրկ, համակերպվող, խեղճ: Հետաքրքրական է, այդ մարդիկ հեռուստատեսային էկրանից իրենց նայող ընկեր-ընկերուհիների, մտերիմների շրջանում ինչ տպավորություն են թողնելու կամ ինչպիսի վերաբերմունքի արժանանալու: Մարդուն ստորացնելու, հեղինակազրկելու հաշվի՞ հնարավորություն: Զարմանալի է, ասես հատուկ ծառայությունների կողմից մարդուն ճանաչելու հոգեբանական տեստեր են փորձարկվում, տգեղ ու բնավ ծիծաղ չառաջացնող, տարակուսելի մտահղացումներ:

Մ. Բ.

Արձագանք

ԴԵՍՊԱՆԻ ՆԱՄԱԿԸ Մ. ՇԱՀԳԵԼԴՅԱՆԻՆ

Իտալիայում ՀՀ դեսպանությանը չեն տեղեկացրել վենետիկյան վեհաժողովի եւ մեր պատվիրակության մասնակցության մասին

Խմբագրությունը հրապարակման խնդրանքով Իտալիայում Հայաստանի դեսպան Գագիկ Բաղդասարյանից ստացել է ՀՀ ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ պրն Մհեր Շահգելդյանին ուղղված պատասխանը՝ ՆԱՏՕ-ի խորհրդարանական վենետիկյան վեհաժողովի առիթով մամուլի ասուլիսի ժամանակ Իտալիայում ՀՀ դեսպանության հասցեին արած հայտարարության վերաբերյալ, որինՕ, այլ օրաթերթերի շարքում, անդրադարձել է նաեւ «Ազգը»:

Մեծարգո պրն Շահգելդյան

Հայաստանյան մամուլը, ս.թ. նոյեմբերի 20-ին անդրադառնալով ՆԱՏՕ-ի խորհրդարանական վենետիկյան վեհաժողովին Ձեր գլխավորած հայաստանյան պատվիրակության մասնակցության վերաբերյալ մամուլի ասուլիսին, մասնակցում է Ձեր դժգոհությունը Իտալիայում Հայաստանի դեսպանից, որը որեւէ կերպ չի աջակցել պատվիրակությանը: Փաստն այնքան լուրջ է, որ չեմ կարող անպատասխան թողնել, եւ քանի որ այն հրապարակվել է տարբեր օրաթերթերում, որոնցից առնվազն երեքում (**«Ազգ»**, «Առավոտ», «Հայոց Աշխարհ») կարդացել եմ անձամբ, ուստի հարկադրված եմ նաեւ պատասխանել բաց նամակի ձեւով:

Ձեր հայտարարությանն, ինքնին, առարկելու ոչինչ չունեմ՝ դեսպանությունն, իսկապես, որեւէ կերպ չի աջակցել մեր պատվիրակությանը: Միայն թե ճիշտ կլիներ, կարծում եմ, մինչեւ մեղադրանքի երանգ պարունակող հայտարարություն անելը փորձել պարզել, թե այդ ինչպե՞ս կարող էր Իտալիայում Հայաստանի դեսպանությունն անտարբեր մնալ Վենետիկում տեղի ունեցող կարեւոր միջոցառմանը:

Բացատրությունը միանգամայն պարզ է: Չհանդիսանալով ներկայացուցչություն ՆԱՏՕ-ում եւ այդ կազմակերպության հետ անմիջական կապ չունենալով, դեսպանությունը կարող էր տեղեկանալ վեհաժողովի եւ վերջինիս հայաստանյան պատվիրակության մասնակցության մասին կամ ՀՀ ԱԳՆ-ից, ինչն ընդունված կարգն է, կամ անմիջապես ՀՀ ԱԺ-ից, որի հետ դեսպանությունը հաճախակի անմիջական կապի մեջ է: Տվյալ դեպքում դեսպանությունը ոչ միայն չի ստացել որեւէ առաջադրանք կամ հանձնարարական, այլեւ չի տեղեկացվել Վենետիկում տեղի ունենալիք վեհաժողովի եւ դրան հայաստանյան պատվիրակության մասնակցության մասին որեւէ մեկի կողմից: Հաշվի առնելով վեհաժողովի կարեւորությունն ու դրան մասնակցող պատվիրակության մակարդակը, հնարավոր չէ մտածել, թե դեսպանությանը պարզապես մոռացվել է տեղյակ պահել, մանավանդ որ հաճախակի դեսպանության աջակցությանն են դիմում շատ ավելի նվազ կարեւորություն ունեցող պատվիրակությունների այցերի դեպքում եւ, չնայած դեսպանության սակավ հնարավորություններին, մինչ օրս որեւէ մեկը չէր բողոքել ուշադրության պակասից: Դա կարող են վկայել նաեւ դեսպանության գոյության 10 տարիների ընթացքում Իտալիա այցելած ԱԺ բոլոր պատվիրակությունները ու առանձին պատգամավորները: Ուստի միակ եզրակացությունը, որին կարելի է հանգել, այն է, որ ինչ- ինչ պատճառներով հարկ չի համարվել դեսպանության միջամտությունը:

Ավարտելով նամակս, ցանկանում եմ ափսոսանքս հայտնել Վենետիկի վեհաժողովին մասնակցելու հնարավորությունից զերծ լինելու կապակցությամբ, համարելով, որ կարող էի օգտակար լինել՝ նկատի ունենալով ՆԱՏՕ-ի խորհրդարանական ասամբլեայի իտալական պատվիրակության հետ ունեցածս կապերը, որոնց միջոցով ՆԱՏՕ-ում մեր նախկին ներկայացուցչության համագործակցությամբ հնարավոր եղավ զգալիորեն բարելավել վեհաժողովի օրակարգի գլխավոր հարցի՝ Հարավային Կովկասի երկրների վերաբերյալ զեկույցի նախնական տարբերակը: Ավելացնեմ, որ վեհաժողովին մասնակցելու իրավունք ունենալու համար դեսպանը պետք է ընդգրկված լինի պատվիրակության կազմում, իսկ աջակցություն ցուցաբերելու համար նա առնվազն պետք է տեղյակ լինի, թե ո՞վ, ե՞րբ եւ որտե՞ղ դրա կարիքն ունի:

Հարգանքով, անկախ իրենից անմեղ մեղավորի դերում հայտնված՝

ԳԱԳԻԿ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ,
Հայաստանի դեսպան Իտալիայում

Զորավար Անդրանիկի անվան հրապարակ Մյոդոնում

Ֆրանսիայի Մյոդոն քաղաքում (Օդը Սենի դեպարտամենտ) բազմաթիվ անձանց ներկայությամբ տեղի է ունեցել հայոց ազգային հերոս, զորավար Անդրանիկի անվան հրապարակի բացման պաշտոնական արարողություն: Ներկաների թվում են եղել Փարիզում Հայաստանի դեսպան էդվարդ Նալբանդյանը, ֆրանսիացի գեներալներ Ֆեոլյուսը եւ Բերանժեն:

Մյոդոնի քաղաքապետ, ընդհանուր խորհրդի փոխնախագահ Էրվե Մարսելը, որը վարում էր պաշտոնական արարողությունը, իր ելույթում պատմել է Անդրանիկի կյանքի, Օսմանյան կայսրության հալածանքների ու բռնությունների դեմ Արեւմտահայաստանում եւ ապա Բուլղարիայում նրա մղած պայքարի ու ճակատամարտերի, 1915 թ. Վանում եւ 1918-19 թթ. Արեւելահայաստանում թուրքական ներխուժումների կասեցմանն ուղղված նրա գործողությունների մասին: Հայաստանում ռազմաքաղաքական երկպառակությունների մասնակիցը չդառնալու նպատակով 1919 թ. Անդրանիկը ցրեց իր զորքը եւ մի խումբ հավատարիմ զինվորների հետ հեռացավ հայրենիքից: 1922 թ. հաստատվեց Ֆրեզնոյում (ԱՄՆ), որտեղ էլ մահացավ 1927 թ.: Մահից մի քանի ամիս անց Անդրանիկի աճյունը տեղափոխվեց Փարիզի «Պեր Լաշեզ» գերեզմանատուն, իսկ 2000 թ.՝ Երեւան (Երեւան):

Դեսպան Է. Նալբանդյանն իր ելույթում շնորհակալություն է հայտնել քաղաքապետ Է. Մարսելին՝ նշելով, որ «հրապարակի բացումը հայ եւ ֆրանսիացի ժողովուրդների վաղեմի բարեկամության նոր ապացույցն է»:

Ապա է. Մարսելը եւ Է. Նալբանդյանը միասին կտրել են ժապավենը եւ բացել հրապարակի անունը նշող ցուցատախտակը: Արարողությունն ուղեկցվել է պետական օրհներգերով, ինչպես նաեւ հայ եւ ֆրանսիացի հոգեւորականների օրհնություններով:

Պ. Ք.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆԸ

Յասեր Արաֆաթի, ԱՄԱԼԱ-ի եւ այլ բաների մասին

Յարգելի խմբագրութիւն «Ազգ» օրաթերթի,

Ապշանքով կարդացի ձեր թերթի շաբաթ, նոյեմբեր 13, 2004-ի համարին մէջ լոյս տեսած «Եասէր Արաֆաթ. Պայքարում ենք, որպէսզի աշխարհը, ինչպէս հայերին, մեզ չմոռանայ» խորագրով յօդուածը (Համօ Մոսկոֆեանի գրիչով), որու ենթախորագիրը, նոյնքան ապշեցուցիչ, նոաստիս համար յայտնութիւն մըն էր, որվհետեւ ըստ յօդուածագրին՝ Արաֆաթ «հայ նորագոյն ազգային-ազատագրական պայքարի նախաձեռնողներից մէկն» է եղեր...

Ոսումիս եւ ասպարէզիս բերումով, աւելի քան 30 տարիէ ի վեր կը հետեւիմ հայ կեանքին: Իբրեւ դաշնակցական լրագրող, շատ մօտէն հետեւած եմ Հայ դատի ի նպաստ տարուած աշխատանքներուն եւ երբեք չէի հանդիպած Եասէր Արաֆաթ անունին՝ իբրեւ հայ նորագոյն ազգային-ազատագրական պայքարը նախաձեռնողի... Ըսուածը տակաւին «մարսելի» կ՚ըլլար (թերեւ...) եթէ յօդուածագիրը գործածած ըլլար «նպաստած», «օժանդակած» կամ նման միտք արտայայտող այլ բառ մը: Սակայն... «նախաձեռնող», ինչ մը շատ է եւ տողատակի անգիտութիւն մը կը մատնէ:

Խորապէս յարգելով հանդերձ Արաֆաթի գլխատրած շարժումը, պէտք է նշեմ, որ վերոնշեալ յօդուածը, իր պարունակած պատմական անճշդութիւններով, արդու ծառայութիւն կը մատուցանէ պաղեստինցի ժողովուրդի արդար դատին:

Այսպէս, առաջին.- Արաֆաթի գլխատրած «Ֆաթի» շարժումը հիմնուած է 1964-ին եւ ոչ թէ 1965-ին: «Ֆաթի»-ը եւ Պաղեստինի ազատագրութեան կազմակերպութիւնը (ՊԱԿ) տարբեր բաներ են. «Ֆաթի»-ը միայն մէկն է ՊԱԿ-ի մաս կազմող բազմաթիւ կազմակերպութիւններէն:

Երկրորդ, 4-դ պարբերութեան այն բաժինը, որ կը խօսուի հայ եւ պաղեստինցի ֆեդայիներու որմազդներու մասին, զետեղուած է հիմնովին սխալ պարունակի մէջ: Այդ որմազդը, որու վրայ կ՚երեւէին Սեբաստացի Մուտաը եւ պաղեստինցի ֆեդայի մը, ճիշդ է, հրապարակուեցաւ 1968-ին, սակայն ոչ մէկ կապ ունէր երկու հայ լրագրողներու «պատմական առաքելութեան» հետ: Որմազդը նախաձեռնութիւնն էր ՀՅԴաշնակցութեան «Զաւարեան» ուսանողական միութեան, մինչդեռ յօդուածագիրը որմազդը «նուիրուած» կը համարէ այդ «պատմական» առաքելութեան: Աւելորդ է ըսել, որ խնդրոյ առարկայ երկու հայ լրագրողները ոչ մէկ կապ ունէին ՀՅԴ «Զաւարեան» ուսանողական միութեան հետ: Կամ, թերեւս աւելի ճիշդ է ըսել՝ խոսոր համեմատող կապ ունէին...

Երրորդ.- Յաջորդ պարբերութիւնը դարձեալ կը սկսի սխալով: Յորդանանի Հիւսէյն թագաւորի եւ պաղեստինեան ուժերու ակնարկուած բախումը 1969-ին չէր, այլ՝ 1970-ի աշնան, սեպտեմբերին: Ասոր հետեւութեամբ էր նաեւ, որ հետագային ստեղծուեցաւ «Սեւ սեպտեմբեր» կազմակերպութիւնը, գլխաւորութեամբ Ալի Հասան Սալամէի, հեղինակը Միւնիխի Ողիմպիականի ծանօթ արիւնալի գործողութեան:

Չորրորդ.- «Նոյն օրերին», կ՚ըսէ յօդուածագիրը, «պաղեստինցիները կորցրեցին իրենց եւ արաբ ժողովրդի ազգայնական շարժման ռահվիրա, Եգիպտոսի նախագահ Կամալ Աբդել Նասէրին»: Դարձեալ պատմական անճշդութիւն: Նասէր մահացաւ 1970-ի աշնան, Յորդանանի ծանօթ արիւնալի բախումներէն եսէ Գահիրէի մէջ կայացած Հիւսէյն-Արաֆաթ «հաշտեցումէն» անմիջապէս եսէ:

Հինգերորդ (միլաւփոթի գլուխ գործոց մըն ալ այս).- Յաջորդ պարբերութեան մէջ կ՚ըսուի, թէ ամերիկեան հետախուզութիւնը («թիկունքից հարուածելու համար Յորդանան զրահաւանկային ուժեր ուղարկած սիրիական օգնութիւնը») կազմակերպեց Հաֆեզ Ասատի ռազմական յեղաշրջումը Սուրիոյ մէջ, որուն պատճառով Արաֆաթ ծանր պարտութիւն կրեց Յորդանանի մէջ եւ այլն:

Ուրեմն, «բանից դուրս կը գայ», որ ամերիկեան հետախուզութիւնը, «ծանր պարտութեան մասնելու համար» Արաֆաթը, Սուրիոյ մէջ կազմակերպած է Հաֆեզ Ասատի «ռազմական յեղաշրջումը»... Տարբեր խօսքով, Հաֆեզ Ասատ ուրիշ մէկը չէ, եթէ ոչ... ամերիկեան հետախուզութեան գործակալը... Ասկէ աւելի ծիծաղելի բան դժուար է երեւակայել Մ. Արեւելքի իրադարձութիւններուն ֆիչ-շատ ծանօթ ոեւէ մէկուն համար:

Ճիշդ է, Յորդանանի մէջ տեղի ունեցող ծանր կռիւներուն, պաղեստինցիներուն օժանդակելու համար, սուրիական զօրասիւն մը ուղղուեցաւ դէպի հարաւ, սակայն ծանր հարուած ստանալով, ընկրկեցաւ: Բանը-բանէն անցնելէ ետք էր միայն, երկու ամիս ետք, նոյեմբերին, որ Սուրիոյ մէջ իշխանութեան ղեկը ձեռք առաւ Հաֆեզ Ասատ եւ այն ալ՝ առանց արիւնալի միջոցներու: Եղածը խաղաղ յեղաշրջում մըն էր, որ Սուրիոյ Պաաս կուսակցութեան քաղաքական բառամթերքին մէջ կը կոչուի «Սրբագրումի շարժում» (հարամէթ՚թասհիհիհ):

Անհեթեթ բացարձակապաշտութեան այլ օրինակ մըն է այն «յիշեցում»-ը, որ առանց Արաֆաթի եւ միւսներու (անունները կու տայ յօդուածագիրը) «ռազմական, նիւթական, բարոյական օժանդակութեան, անկարելի էր հայ ժողովրդի եւ Թուրքիայի տառապեալ ժողովուրդների արդար դատերը վերջին համաշխարհային պահանջատիրութեան սեղանին վերադարձնել»... Վիճելը աւելորդ կը գտնեմ, որվհետեւ այն ակը, ուրկէ ջուր կը խմէ Համօ Մոսկոֆեան, շատերու յայտնի է:

Մեր կարծիքով, **«Ազգ»-ի** խմբագիրը եւս քաջածանօթ է Մ. Արեւելեան իրադարձութիւններուն, տուած ըլլալով, որ ծնած, աճած եւ իբրեւ խմբագիր գործած է Պէյրութի մէջ: Հետեւաբար, ան պէտք չէ թոյլատրէր նման մակերեսային վերլուծումներ կամ պատմական աղաղակող անճշդութիւններ **«Ազգ»-ի** էջերուն մէջ:

ՎԱՉԷ ԲՐՈՒՏԵԱՆ,
Խմբագիր «Մասիս»-ի
Գլխաւոր, Մ. Նահանգներ
editor@asbarez.com

Խմբագրության կողմից

Հրատարակելով ՀՅԴ Կալիֆոռնիայի պատշտօնաթերթ «Ասպարէզ» օրաթերթի խմբագիր, պատմաբան Վաչէ Բրուտյանի այս նամակը, նպատակ ունենք, առաջին՝ հարգել մեր թերթի կարեւոր դրոպքներից բազմակարծությունը, երկրորդ՝ նամակագրի իսկ օժանդակությամբ ճշգրտել պատմական մի շարք սխալներ, որոնք իսկապես տեղ էին գտել հրատարակած վերոհիշյալ հոդվածում եւ, երրորդ՝ վերարծարծել սփյուռքում հայկական նորագույն զինյալ հակաթուրքական պայքարում Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպության (ՊԱԿ) եւ անձամբ նրա առաջնորդների ու հատկապես Յասեր Արաֆաթի դերը:

Սկսենք հենց այս վերջինից: Գուցե նամակագիրն իրավունք ունի առարկելու Հ. Մոսկոֆյանի հոդվածի վերնագրում Արաֆաթի համար գործածված «նախաձեռնողներից մեկը» ձեւակերպմանը, թերեւս ավելի ճշգրիտ կլիներ, ինչպես նամակագիրն է գրում, «օժանդակողներից մեկն» արտահայտությունը: Սակայն, պետք է նշել, մեզ էլ ապշեցրեց պրն Բրուտյանի այն խոսովանությունը, թե «երբեք չէի հանդիպած Յասեր Արաֆաթ անունին՝ իբրեւ հայ նորագույն ազգային-ազատագրական պայքարը նախաձեռնողի»: Դա բոլորին հայտնի եւ հասկանալի «գաղտնիք» էր դեռեւս հայկական զինյալ պայքարի սկզբնական շրջանում եւ այդ մասին ակնարկություններ թե հիշատակություններ շատ կան Հայաստանի ազատագրության հայ գաղտնի բանակի (ԱՍԱԼԱ) նախկին մարտիկների հրատարակած տարբեր հուշագրություններում: Այդ մասին տեղեկություններ կան նաեւ ԱՍԱԼԱ-ի զինյալ գործունեության ուսումնասիրմամբ զբաղված օտարերկրյա պատմաբանների աշխատություններում, նրանց հրատարակած տարբեր տեղեկագրերում:

«Վերոնշյալ յօդուածը, իր պարունակած պատմական անճշտութիւններով, արդու ծառայութիւն կը մատուցանէ պաղեստինցի ժողովուրդի արդար դատին», գրում է նամակագիրը ու եւս առավել ապշեցնում մեզ: Մի՞թե «արդու ծառայութիւն» է պաղեստինցի ժողովրդի արդար դատի համար նշելը, որ իր՝ այժմ հանգուցյալ առաջնորդն ինչ-ինչ առնչություններ է ունեցել ոչ միայն հայկական զինված պայքարին, այլեւ տարբեր ժողովուրդների համանման շարժումների կազմակերպման հետ: Բոլորին հայտնի է, որ Յասեր Արաֆաթն ու իր զինակիցները ոգեշնչողն են եղել եթե ոչ ֆինանսապես, ապա կազմակերպականորեն, տեղեկատվությամբ եւ մարգումային հարձարությունների տրամադրմամբ օժանդակողը 70-ական թթ. Միջին Արեւելքում եւ աշխարհի այլ մասերում հորձանք առած ազատագրական շարժումներին, որոնց մի մասը, ինչպես հայկականի պարագայում, մեջը լինելով նաեւ ՀՅԴ-ի հովանավորած եւ ԱՍԱԼԱ-ի մրցակից «Հայկական ցեղասպանության արդարության մարտիկները», 80-ական թթ. վերածվեցին ինքնաշարժ կառույցների:

Համենայն դեպս, մենք շնորհակալ ենք մեր գործընկերոջ նամակի համար եւ այս առիթով շեշտում ենք, հայ նորագույն զինյալ պայքարի պատմությունը գիտականորեն ուսումնասիրելու, ազատագրական տարբեր կազմակերպությունների, տարբեր երկրների հետախուզությունների հետ նրա առնչությունները հետազոտելու կարեւորությունը:

«ԱԶԳ»

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Տարեկան հաղորդում

ՀՀ ԱԺ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԹՈՒՐ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄԸ ԵՐՐՈՐԴ ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ ԱԺ ՉՈՐՐՈՐԴ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

ՀՀ «Ամ կանոնակարգ» օրենքի 18-րդ հոդվածի 1-ին կետի ժթ ենթակետի համաձայն՝ ԱԺ նախագահն իրավասու է ԱԺ եւ իր գործունեության մասին տարեկան հաղորդումով հանդես գալ ԱԺ նիստում:

Ի սկզբանե բացառելու համար հնարավոր շահարկումները՝ ես ուզում եմ կրկնել, որ «ԱԺ կանոնակարգ» օրենքը խորհրդարանի նախագահին հնարավորություն է տալիս հանդես գալ տարեկան հաղորդումով, որը բնավ չի կարելի համարել ոչ պարտադիր նորմ, ոչ էլ հավելվություն: Համենայն դեպս՝ ԱԺ նախորդ գումարումների որեւէ նախագահ ԱԺ նիստի ժամանակ նման հաղորդումով հանդես չի եկել:

Գաղտնիք չէ, որ խորհրդարանը պետական կառավարման համակարգի ամենահրապարակային գործող կառույցն է, որտեղ ամեն նստաշրջանում հավատարմագրվում են տեղական եւ արտասահմանյան լրատվամիջոցների 160-170 ներկայացուցիչներ: Այնուհանդերձ, եթե կարելի է հայկական պառլամենտարիզմի պատմության մեջ լավ ու ուսանելի ավանդույթի սկիզբ դնել, ինչու՞ նման հնարավորությունից չօգտվել:

ԱԺ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ամ օրենսդրական գործունեության վիճակագրական վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ ԱԺ աշխատել է բավականին ծանրաբեռնված եւ արդյունավետ: Այլ խնդիր է, որ միշտ չէ, որ բոլոր պատգամավորները մասնակցում են օրենսդրական գործունեությանը, եւ մեծ չէ այն պատգամավորների թիվը, ովքեր զբաղված են ամենօրյա խորհրդարանական գործունեությամբ: Սա եւս մեկ անգամ մեզ բերում է այն համոզման, որ մենք պետք է մտածենք խորհրդարանում տեղի ունեցող գործընթացների հետագա քաղաքականացման անհրաժեշտության մասին, որպեսզի հետագա գումարումների Ազգային ժողովներում քաղաքական-օրենսդրական գործունեությամբ առավել մեծ թվով պատգամավորներ զբաղվեն:

ՀՀ ԱԺ երրորդ գումարման ողջ ընթացքում՝ առ այսօր, գումարվել է 4 հերթական եւ 3 արտահերթ նստաշրջան: Ամ կանոնակարգի համաձայն գումարվել է արդեն 23 եռօրյա նիստ:

Շրջանառության մեջ են դրվել 345 օրենսդրական նախագծեր եւ նախագծերի փաթեթներ, որոնցից 202-ի հեղինակը կառավարությունն է, իսկ 143-ինը՝ Ազգային ժողովի պատգամավորները:

ՀՀ նախագահը ԱԺ վավերացմանն է ներկայացրել 118 միջազգային պայմանագիր:

ԱԺ-ն ընդունել է 199 օրենքներ, որոնցից 45-ը «մայր» օրենքներ են, իսկ 154-ը՝ փոփոխություններ եւ լրացումներ արդեն գործող օրենքներում:

35 օրենքի նախագծեր ընդունվել են առաջին կամ երկրորդ ընթերցմամբ եւ ենթակա են ընդունման ամբողջությամբ:

ԱԺ-ն վավերացրել է 110 միջազգային համաձայնագիր, պայմանագիր կամ կոնվենցիա:

ԱԺ-ն ընդունել է 548 որոշում, որոնցից 150-ը նորմատիվային, իսկ 398-ը լոկալ որոշումներ են:

ԱԺ նախագահը ելույթի պահին:

ԱԺ նախագահությունը:

Ի գիտություն են ընդունվել օրենքով նախատեսված 12 ծրագրեր, հաղորդումներ եւ հաշվետվություններ:

Շրջանառության մեջ են 80 օրենսդրական նախագիծ եւ 8 միջազգային պայմանագիր:

Համառոտ ամփոփելով այս բաժնի շուրջ իմ նկատառումները՝ տեղին եմ համարում մեջբերել մեծ փիլիսոփաներից մեկին. «Խավարն անիծելու փոխարեն գոնե մեկ մոմ վառենք»: Այն մարդիկ, ովքեր շարունակ փորձում են փնովել կամ վարկաբեկել ԱԺ-ն, լավ կլինի, որ գան ու ակտիվ աշխատեն խորհրդարանում, զբաղվեն ժողովրդի խնդիրների լուծմամբ:

ԱԺ ՄՇՏԱԿԱՆ ԵՎ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Ամ 6 մշտական հանձնաժողովները այս ընթացքում ակտիվ աշխատել են, օրենսդրական բոլոր նախագծերն ու փաթեթները, միջազգային համաձայնագրերը, պայմանագրերն ու կոնվենցիաները քննարկվել են հանձնաժողովներում, հրատապ ու կարեւոր հարցերով կազմակերպվել են խորհրդարանական լսումներ: Քանի որ հանձնաժողովների աշխատանքի անմիջական արդյունքները դրսեւորվել են ԱԺ նիստերում, նպատակահարմար չեմ համարում մանրամասն անդրադառնալ:

Ամ երկրորդ նստաշրջանի առաջին նիստում՝ 2003 թ. սեպտեմբերի 9-ին Ազգային ժողովի որոշմամբ ստեղծվել են երեք ժամանակավոր հանձնաժողովներ:

Եվրոպական կառույցներին ինտեգրման հարցերով ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի նախագահ, ԱԺ փոխնախագահ Տիգրան Թորոսյանը 2004-ի փետրվարի 17-ին Ազգային ժողովին ներկայացրեց միջանկյալ հաղորդում կատարված աշխատանքի վերաբերյալ, որի արդյունքում մինչեւ 2007 թ. ապրիլի 1-ը երկարաձգվեց հանձնաժողովի գործունեության ժամկետը:

Ամ արդյունավետ գործունեության արդյունքում նաեւ հաջողությամբ կատարում ենք մեր պարտավորությունները ԵԽ-ում: Երկու անգամ Եվրոպայի խորհուրդը խորհրդարանի առնչությամբ ընդունել է փայլուն բանաձեւեր, վեհաժողովը իր գոհունակությունն է հայտնել օրենսդրական գործընթացներից, որ նախկինում չի եղել: Սովորաբար ավելի շատ խոսում են վատ բաների մասին, բայց մենք պիտի սովորենք գնահատել ու արժեւորել նաեւ լավը:

Օտարերկրյա պետություններից եւ միջազգային կազմակերպություններից ստացված փոխառությունների, վարկերի, դրամաշնորհների եւ մարդասիրական օգնությունների օգտագործման արդյունավետությունն ուսումնասիրող Ամ ժամանակավոր հանձնաժողովի նախագահ, Ամ փոխնախագահ Վահան Հովհաննիսյանը 2004-ի մարտի 30-ին Ազգային ժողովին ներկայացրեց միջանկյալ հաղորդում կատարված աշխատանքի վերաբերյալ:

Այս հանձնաժողովի գործունեության ոլորտը եւս բավականին ընդգրկուն է, անցած ժամանակամիջոցում ուսումնասիրվել է միայն ջրային համակարգը, բացահայտվել են որոշակի թերություններ, սխալներ: Կարծում եմ՝ հանձնաժողովը պիտի ընդլայնի իր գործունեության դաշտը եւ մեծացնի խորհրդարանական վերահսկողությունը, հատկապես վարկերի, դրամաշնորհների, մարդասիրական օգնությունների օգտագործման ուղղությամբ: Հստակ քաղաքական քայլ էր մեր կողմից, երբ վճռականություն ցուցաբերեցինք նման հանձնաժողով ստեղծելու համար, եւ պիտի նույնքան էլ վճռական աշխատենք:

«Հայխնայբանկ»-ում ավանդադրված ՀՀ քաղաքացիների խնայողական ավանդները վերականգնելու եւ փոխհատուցելու հնարավորություններն ուսումնասիրող Ամ ժամանակավոր հանձնաժողովի եզրակացությունը, խորհրդարանը հանձնաժողովի աշխատանքը գնահատեց դրական եւ աշխատանքը համարեց ավարտված:

Ամ որոշում կայացրեց առաջարկել ժամանակավոր հանձնաժողովի անդամ-պատգամավորներին երկամսյա ժամկետում Ամ խմբերի, խմբակցությունների առաջարկությունների եւ հանձնաժողովի եզրակացության սկզբունքների հիման վրա մշակել օրենքի նախագիծ: «ՀՀ քաղաքացիների Հայխնայբանկում առ 01.01.1993 թ. ավանդադրված գումարների վերականգնման, փոխհատուցման եւ մարման երաշխիքների մասին» օրենքի նախագիծը արդեն դրված է պատշաճ կարգավորման ուղղությամբ: Հստակ քաղաքական քայլ էր մեր կողմից, երբ վճռականություն ցուցաբերեցինք նման հանձնաժողով ստեղծելու համար, եւ պիտի նույնքան էլ վճռական աշխատենք:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏԸ

Զարգացած ժողովրդավարությամբ բոլոր երկրներում գործում են խորհրդարաններին կից կամ ինքնուրույն հզոր կառույցներ՝ վերահսկողական գործառույթներով:

ՀՀ Ազգային ժողովի Վերահսկիչ պալատը այսօր, ելնելով գործող օրենքից, կարողանում է մասնակի կատարել այդ գործառույթները: Դա բնավ չի նշանակում, որ ՎՊ վատ է գործում: Ամ ՎՊ-ն գործող օրենսդրության շրջանակներում կատարում է իր ուսումնասիրությունները ու հաշվետվությամբ ներկայանում խորհրդարանի դատին: Ուզում եմ հիշեցնել, որ այս տարի առաջին անգամ Ազգային ժողովը հետեւողականություն ցուցաբերեց պետական գույքի մասնավորեցման ծրագրի վերաբերյալ եւ ծրագիրը չընդունվեց, տեղի ունեցան կադրային փոփոխություններ:

Ինձ համար անընդունելի է, երբ սեփականաշնորհման անվան տակ պետական ունեցվածքի ջրի գնով վաճառք է տեղի ունենում, դա ոչ այլ ինչ է, քան կողոպուտ պետության գրպանից: Ի վերջո պետք է պայքարել, որ պետական ունեցվածքի կողոպուտը եկամտաբեր բիզնես չդառնա որոշ չինովնիկների համար: Մենք պետք է գնանք մրցութային մասնավորեցման՝ աղահովելով այդ գործընթացների բաց ու թափանցիկ լինելը: Նաեւ այդ էր պատճառը, որ Արմենտելի հետ կապված մրցույթը մեկ գիշերում, բացարձակ գաղտնի պայմաններում անցկացնելն այսքան բացասական արձագանք ունեցավ:

Արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նիստի ժամանակ:

Շարունակությունը էջ 8

Տարեկան հաղորդում

Էջ 4-ից

Ես դա անընդունելի եմ համարում ազատական շուկայական տնտեսության գաղափարախոսության տեսանկյունից: Իսկ քաղաքական իմաստով հասկանալի էր...

Եվ ընդհանրապես՝ շուկայական տնտեսությունը իր էությամբ բացառում է մենաշնորհների առկայությունը (խոսքը պետության համար ռազմավարական նշանակության ոլորտներին չի վերաբերում). մենաշնորհների առկայությունը լուրջ վնասներ է հասցնում Հայաստանի ոչ միայն տնտեսությանը, այլեւ քաղաքական վարկին ու հեղինակությանը:

Մտահոգիչ է նաեւ ավիացիայում տիրող վիճակը. նշեմ միայն մի փաստ՝ Երեւան-Դուբայ ինքնաթիռի տոմսերը երկու անգամ ավելի թանկ են, քան Մոսկվա-Դուբայ: Նույնը վերաբերում է մյուս չվերթերին՝ բարձր գներ, մատուցվող ծառայությունների ցածր որակ, ինչը բնականաբար հարուցում է մարդկանց արդարացի դժգոհությունը: Սակայն ինչպես այս, այնպես էլ բազմաթիվ այլ ոլորտներ դուրս են ԱԺ ՎՊ-ի վերահսկողությունից, քանի որ օրենքով նման իրավասություններ նախատեսված չեն:

Ես համոզված եմ, որ ՎՊ դերի ու կշռի մեծացումը ոչ միայն նպաստելու է Ազգային ժողովի հեղինակության աճին, այլեւ մեծապես կարող է նպաստել կոռուպցիայի դեմ պայքարին ու բարելավել շատ ոլորտների գործունեությունը:

Ես կարծում եմ, որ սա շատ կարեւոր խնդիր է եւ խորհրդարանի պարտքն է հետեւողականություն ու հաստատակամություն ցուցաբերել այս հարցում:

ՀՀ ԱԺ Վերահսկիչ պալատի կողմից իրականացված վերահսկողության արդյունքներով կազմված նյութերը ՀՀ ԱԺ նախագահի կողմից ուղարկվել են ՀՀ գլխավոր դատախազություն, ինչի արդյունքում հայտնաբերված խախտումների պատճառներն ու դրանց կատարմանը նպաստող պայմանները վերացնելու, այդպիսիի հետագայում կանխարգելելու նպատակով, Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազության կողմից մի շարք նախարարների եւ պատասխանատու անձանց ներկայացվել են թվով 8 միջնորդագրեր, օրենքի եւ այլ իրավական ակտերի խախտումների անթույլատրելիության մասին նախազգուշացվել են թվով 12 պատասխանատու պատասխանատու անձինք, վարչական պատասխանատվության են ենթարկվել թվով 4 կազմակերպությունների ղեկավար պատասխանատու անձինք, հարուցվել են քրեական գործեր, կատարվում է նախաքննություն: Պետք է ամեն ինչ անել, որպեսզի Հայաստանում ոմանք անօրինականություն չիրականացնեն օրենքի անունից:

Այս տվյալները վերցվել են ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից ՀՀ ԱԺ Վերահսկիչ պալատ ուղարկված գրություններից:

Անցած ժամանակամիջոցում նաեւ էականորեն բարելավվեցին ԱԺ ՎՊ աշխատանքային պայմանները, միջազգային կառույցների աջակցությամբ աշխատասենյակները համալրվեցին տեխնիկական անհրաժեշտ միջոցներով:

ԱԺ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ամբողջ միջազգային գործունեությունը բուռն ու արդյունավետ է եղել. ՀՀ Ազգային ժողովն անդամ է ԵԽԽՎ-ին, ԵԱՀԿ ԽՎ-ին, Միջխորհրդարանական միությանը, ԱՊՀ ՄԽՎ-ին, ՍԾՏՀ ՄԽՎ-ին: Նորընտիր Ազգային ժողովի հետեւողական գործունեության շնորհիվ ձեւավորվեց Ամ պատշաճական պատվիրակությունը, ՆԱՏՕ ԽՎ-ին եւ Ֆրանկոֆոնիայի ԽՎ-ին մասնակցելու համար, շուտով դիտորդի կարգավիճակ կստանանք Արեւմտաեվրոպական խորհրդարանական միությունում:

Ամ երկրորդ գումարման Ազգային ժողովում մենք ունեինք միջխորհրդարանական համագործակցության 4 հանձնաժողովներ՝ ԵՄ, ՌԴ, Վրաստան, ԼՂՀ, այժմ՝ 6 հանձնաժողովներ. ավելացել են Հայաստան-Կիպրոս, Հայաստան-Բելառուս միջխորհրդարանական համագործակցության հանձնաժողովները: Պատգամավորական բարեկամության 33 խմբերը ավելացել են եւս 12-ով՝ Հայաստան-Սերբիա, Հայաստան-ԱՄԷ, Հայաստան-Բուլղարիա, Հայաստան-Իսպանիա, Հայաստան-Իսրայել, Հայաստան-Բահրեյն, Հայաստան-Հնդկաստան, Հայաստան-Թաիլանդ, Հայաստան-Ֆիլիպիններ, Հայաստան-Ղազախստան, Հայաստան-Տաջիկստան, Հայաստան-Իտալիա:

Այցելություն Արթիկ:

2005 թ. պատրաստվում ենք դիտորդի կարգավիճակով անդամակցել Սկանդինավյան երկրների ՄԽՎ-ին, արաբական երկրների ՄԽՎ-ին, ամերիկյան խորհրդարանական ֆորումին: Սա նշանակում է, որ մենք լրջորեն ընդլայնում ենք մեր խորհրդարանական դիվանագիտության սահմանները եւ այդ առիթով ոչ թե պետք է ճնաղատել, այլ ողջունել խորհրդարանական բոլոր հիմնավորված գործողությունները, եթե ցանկանում ենք ունենալ զարգացող Հայաստան: Ի վերջո՝ նախարարների ու նախարարության աշխատողների գործողությունները ճնարկման թեմա չեն դառնում, իսկ պատգամավորներինը՝ մշտական ճնարկման նյութ են այն դեպքում, երբ մաս են կազմում պատգամավորական աշխատանքի:

ՊԱՐՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՑԵՐ ԵՎ ԿՈՆԿՐԵՏ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Անդրադառնամ պատշաճական այցերին՝ այս մեկ ու կես տարում այլ երկրների խորհրդարանների նախագահներից ունեցել եմ 19 պատշաճական հրավերներ, եղել են պատշաճական 7 այցեր (ՌԴ, Կիպրոս, Ֆրանսիա, Բելառուս, Լեհաստան, Իտալիա, Բուլղարիա), ստացվել են եւս 10 պատշաճական այցերի հրավերներ: Համեմատության համար նշեմ, որ երկրորդ գումարման խորհրդարանի նախագահը չորս տարում ունեցել է 7 պատշաճական հրավեր:

Բոլոր այցերի ընթացքում անխտիր կնվել են միջխորհրդարանական համագործակցության համաձայնագրեր ու հուշագրեր, որոնք հարաբերությունների հաստատման եւ խորացման իրավական հիմքեր են, երկարաժամկետ փոխհարաբերությունների նախապայմաններ: Այսօր Արթուր Բաղդասարյանն է Ազգային ժողովի նախագահը, վաղը ուրիշը կլինի, բայց այսօր ստորագրված համաձայնագրերը փոխհարաբերությունների զարգացման շարունակականություն կապահովեն:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ

Խորհրդարանում տեղի են ունեցել բազում հանդիպումներ՝ ԵՄ, ԵԽԽՎ, ԵԱՀԿ, ՆԱՏՕ ԽՎ, ՀԲ, ԱՄՀ, միջազգային եւ հասարակական այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների, օտարերկրյա երկրների դեսպանների հետ: Համառոտ նշեմ միայն թվերը՝ տարբեր երկրների գործադիր ու օրենսդիր իշխանության ներկայացուցիչների՝ նախարարների, խորհրդարանական պատվիրակությունների անդամների հետ՝ տեղի են ունեցել 112 հանդիպումներ:

2004-ի մայիսի 4-ին խորհրդարանի պատմության մեջ առաջին անգամ Ազգային ժողովում էին Հայաստանի Հանրապետության դեսպանները: Հանդիպման ընթացքում ծավալվեց բաց ու անկեղծ խոսակցություն՝ արտասահմանում Հայաստանի շահերի լավագույն ներկայացման ու պատշաճանության, խորհրդարանի հետ համագործակցության խնդիրների շուրջ: Պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց այդ հանդիպումները պարբերական դարձնելու մասին:

Այսինքն՝ չի եղել գեթ մեկ շաբաթ, որի ընթացքում ԱԺ նախագահը միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ հանդիպումներ չունենա:

Առանձնահատուկ ուզում եմ անդրադառնալ նաեւ ԱՄՆ-ի ՄԶԳ-ի «Հայաստան. օրենսդիրի հզորացման ծրագրին» եւ Եվրամիության ՏԱՍԻՍ. «Աջակցություն Ամ-ին» ծրագրին, որի շրջանակներում արդյունավետ աշխատանք է կատարվել խորհրդարանում:

ԱԺ-ԵԽԽՎ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2001 թ. հունվարի 25-ին Հայաստանը դարձավ ԵԽԽՎ անդամ՝ ստանձնելով պարտավորություններ ընդունել նոր օրենքներ, փոփոխել գործող օրենքները, վավերացնել միջազգային կոնվենցիաներ:

2004-ի նոյեմբերին կարող ենք արձանագրել, որ անցած երեք տարիներից հատկապես վերջին մեկուկեսում Հայաստանը կատարել է ստանձնած պարտավորությունների հիմնական մասը եւ ԵԽԽՎ-ում հաստատված ժամանակացույցով արդեն 2005-ին կավարտի պարտավորությունները՝ կատարելով սահմանադրական բարեփոխումներ:

Ես արդեն նշեցի, որ ԵԽԽՎ-ն, անդրադառնալով պարտավորությունների կատարման առումով ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատանքին, երկու անգամ շատ բարձր գնահատական է տվել: Դա մեր բոլորի աշխատանքի գնահատականն է, եւ ես կարծում եմ, որ նույն գնահատականին կարժանանա նաեւ պարտավորությունների մնացած հատվածի կատարումը:

Ուզում եմ անդրադառնալ նաեւ Եվրամիություն-Հայաստան հարաբերություններին: Հայաստանի ընդգրկումը Եվրամիության «Ընդլայնվող Եվրոպա. նոր հարեւաններ» ծրագրում նոր հեռանկարներ է բացում Հարավային Կովկասի ու Հայաստանի Հանրապետության առաջ՝ հետագա եվրաինտեգրման ու միջազգային հանրության մեջ իր կարեւոր դերակատարությունն ունենալու առումով: Անդամակցությունը ԵՄ-ին տարածաշրջանի ու մեր երկրի համար քաղաքական, տնտեսական ու գիտամշակութային նոր չափանիշներ ու արժեհամակարգեր է բերելու: Հայերիս համար այդ ամենը հատկապես կարեւորվում է՝ նկատի ունենալով տարածաշրջանում մեր աշխարհագրական դիրքը եւ քաղաքական ու տնտեսական խնդիրները: Առաջին հայացքից անդամակցությունը Եվրամիությանը թվում է տասնամյակների հեռավորության խնդիր, բայց նախ տարիներն են արագ անցնում, ապա ժամանակակից աշխարհում տեղի են ունենում աշխարհաքաղաքական այնպիսի արագընթաց գործընթացներ, որ մենք պետք է պատրաստ լինենք այդ փոփոխություններին եւ արժանավորապես պաշտպանենք մեր արտաքին ու ներքին քաղաքական շահերը:

ԼՂՀ ԱԺ-ՀՀ ԱԺ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Առանձնակի ուզում եմ անդրադառնալ ՀՀ Ազգային ժողովի եւ ԼՂՀ Ազգային ժողովի փոխհարաբերություններին:

ԼՂՀ ԱԺ նախագահ Օլեգ Եսայանի հետ պարբերաբար տեղի են ունենում հանդիպումներ ու քննարկումներ՝ քաղաքական ու օրենսդրական խնդիրներով:

Գոհունակությամբ պիտի նշեմ, որ երկու խորհրդարանների միջեւ ամենագործուն կապերն են հաստատված՝ ԼՂՀ ԱԺ պատգամավորները մասնակցում են ՀՀ ԱԺ մշտական հանձնաժողովների նիստերին՝ կարեւորագույն օրինագծերի քննարկման ժամանակ:

2003-ի նոյեմբերից Ազգային ժողովում բացվել ու գործում է ԼՂՀ ԱԺ ներկայացուցչությունը:

2003-ի սեպտեմբերին ՀՀ ԱԺ պատվիրակությունը իմ գլխավորությամբ եղավ Ստեփանակերտում, հանդիպումներ ունեցավ իշխանությունների ու բնակչության հետ: Պարբերաբար հանդիպումներ են տեղի ունենում ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի, ԼՂՀ ԱԺ նախագահ Օլեգ Եսայանի հետ:

Աշխարհում ծավալվող եւ տեղի ունեցող քննարկումները ցույց են տալիս, որ օրեցօր մեծանում է խորհրդարանական դիվանագիտության դերը: Երբեմն միջազգային խորհրդարանական կառույցներում այսօր քննարկվում է Ղարաբաղի հիմնախնդիրը՝ ՆԱՏՕ ԽՎ-ում, ԵԽԽՎ-ում, ԵԱՀԿ-ում: Այս գործընթացը մեզնից պահանջում է ուժերի լարում եւ համախմբում համազգային խնդիրների լուծման ճանապարհին, ակտիվ նախաձեռնողական խորհրդարանական միջազգային գործունեություն:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐ

Այս ընթացքում տեղի են ունեցել աշխատանքային տասնյակ այցեր Հայաստանի մարզեր՝ համարյա ամեն ամիս: Այցերի ընթացքում հանդիպումներ են եղել մարզպետների հետ՝ մարզի ընդհանուր վիճակին ու պրոբլեմներին տեղում ծանոթանալու նպատակով:

Այցերի ընթացքում լուծվել են բազմաթիվ գործնական խնդիրներ, ժողովրդի հետ մշտական հանդիպումների ընթացքում բարձրացվել են քաղաքական, օրենսդրական, տնտեսական խնդիրներ, որոնց գործադիր իշխանության ներկայացուցիչների աջակցությամբ տրվել են գործնական լուծումներ: Ընդհանուր թվով աշխատանքային այցերի ընթացքում շուրջ 2500 նամակներ են փոխանցվել ինձ, որտեղ բարձրացվում են ամենատարբեր հարցեր՝ օրենսդրական խնդիրներից մինչեւ կենցաղային հարցերի լուծում ու նյութական աջակցության խնդրանք: Բոլոր այդ նամակները վերահսկողության տակ են վերցված եւ պատասխանված են:

Այստեղ էլ իմ աշխատանքային այցերը Հայաստանի մարզեր շարունակվելու են, որովհետեւ այդ այցերի ընթացքում ահագին անհրաժեշտ նյութ է կուտակվում նաեւ օրենսդրական փոփոխությունների, լրամշակումների ու նոր օրենքների մշակման առումով:

ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ-ԵԿԵՂԵՑԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Պետություն-եկեղեցի փոխհարաբերությունների շրջագծում եւս արվել են որոշակի քայլեր:

Հայաստանի անկախացումից հետո Հայ առաքելական եկեղեցու գործունեության համար եւս նոր ու մեծ հեռանկարներ բացվեցին: Անցած տասնամյակում ակնհայտ դարձավ, որ եկեղեցի-պետություն հարաբերությունների ոլորտում կան բազմաթիվ հարցեր, որոնք կարոտ են կանոնակարգման օրենքներով: Այս եւ այլ խնդիրների լուծման համար պատշաճական ու ոչ պատշաճական հանդիպումներ են եղել Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հետ՝ եւ Երեւանում, եւ Մայր աթոռ սուրբ Էջմիածնում:

Ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նիստում:

Շարունակությունը էջ 9

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Տարեկան հաղորդում

Էջ 8-ից

Հայ առաքելական եկեղեցին առաջին անգամ Ազգային ժողովում ունեցավ իր պատգամավորական ներկայացուցիչը՝ ի դեմս Արշակ եպիսկոպոս Խաչատրյանի: Նա, ձեռք բերված պայմանավորվածության արդյունքում, հաճախ մասնակցում է ԱԺ մշտական հանձնաժողովների այն նիստերին, որտեղ քննարկվում են հայ առաքելական եկեղեցուն առնչվող խնդիրներ:

Ազգային ժողովի նախագահի նախաձեռնությամբ Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի նախագահ Արա Աբրահամյանի եւ Վեհափառի հետ համագործակցությամբ Հայաստանի բոլոր մարզերում բացում ու բացելու է համակարգչային ուսուցման կենտրոններ՝ ձրի ուսուցմամբ եւ համակարգիչների տեղակայմամբ, որոնց խնդիրն է նաեւ սոցիալապես անապահովներին խավին աջակցել:

ԱԺ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԿԻՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Օգտագործելով միջազգային փորձը՝ առաջին անգամ ԱԺ նախագահին առընթեր ԱԺ-ում ստեղծվեցին խորհուրդներ: Հաշմանդամների հարցերի, փախստականների եւ այլ տեղահանված անձանց, ձեռներեցության աջակցման, երիտասարդության հարցերի, առողջապահության հարցերին գիտնականների խորհուրդները արդեն գումարել են տասնյակ նիստեր խորհրդարանում ու մարզերում, լուծվել են ոլորտներին առնչվող տասնյակ գործնական հարցեր, օրենսդրական նախաձեռնություններ են ծնունդ առել: Համոզված եմ, որ այս ինստիտուտը օգտակար ու անհրաժեշտ մեծ աշխատանքներ դեռ կատարելու է:

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԸ

Երրորդ գումարման Ազգային Ժողովը Հայաստանի խորհրդարանների պատմության մեջ կմտնի եւս մեկ նախաձեռնությամբ՝ 2004 թ. հունիսի 18-ին Երեւանում գումարվեց պատգամավորական բարեկամության հայկական առաջին վեհաժողովը, որին մասնակցում էին աշխարհի տարբեր երկրների հայ պատգամավորներ եւ Հայաստանի Ազգային ժողովի հետ պատգամավորական բարեկամության խմբերի նախագահներ ու անդամներ: Վեհաժողովի եռօրյա նստաշրջաններում քննարկվեցին ամենատարբեր հարցեր, ստեղծվեցին մշտապես գործող 6 հանձնաժողովներ: Վեհաժողովի աշխատանքների արդյունքում ընդունվեց համատեղ հայտարարություն ու հռչակագիր: Որոշվեց, որ վեհաժողովը կդառնա պարբերական ու նիստեր կգումարի երկու տարին մեկ: Վեհաժողովի շրջանակներում տեղի ունեցան 17 հանդիպումներ պատվիրակների հետ: Աշխատանքներն ամփոփվեցին մամլո ասուլիսով:

Այսօր արդեն կարող եմ ասել, որ վեհաժողովի ստեղծման գաղափարին շատերն էին թերահավատությամբ վերաբերվում, բայց մեկ տարում մենք կարողացանք ԱԺ աշխատակազմի եւ պատգամավորների հետեւողական աշխատանքի շնորհիվ ստեղծել վեհաժողովը իր կառույցներով՝ գլխավոր քարտուղարությամբ ու 6 հանձնաժողովներով:

Վեհաժողովից հետո արտասահմանում իմ բոլոր հանդիպումների ժամանակ մեծ հետաքրքրություն է դրսեւորվում Վեհաժողովի առնչությամբ: Կարծում եմ, որ անհրաժեշտ ու ճիշտ աշխատանքի շնորհիվ այս վեհաժողովը կարող է բարձրացնել իր կարգավիճակը եւ ժամանակի հետ դառնալ կարեւոր ամբիոն, որտեղից հայ խորհրդարանականները եւ այլազգի խորհրդարանականները, որոնք բարեկամական զգացումներ են տածում Հայաստանի ու հայերի նկատմամբ, լավ հնարավորություն կստանան ներկայացնելու պատշաճությունը Հայաստանի ու հայերի շահերը աշխարհում: Վստահ եմ, որ վեհաժողովը կարեւոր նշանակություն է ձեռքբերելու համազգային խնդիրների լուծման համար եւ իսկապես կարողանալու է «աջակցել Հայաստանի տնտեսական, մշակութային ու քաղաքական առաջընթացին, համախմբել հայ ժողովրդի եւ նրա բարեկամների ուժերը երկրի առջեւ ծառացած խնդիրները հաղթահարելու, Լեռնային Ղարաբաղի հարցը խաղաղ եւ արդարացի լուծելու, ՀՀ միջազգային հեղինակությունը ամրացնելու, Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը շարունակելու համար»՝ ինչպես նշված է վեհաժողովի ընդունած հայտարարության մեջ:

ԱԺ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դեռ 2003 թ. սեպտեմբերի 1-2-ին՝ աշնանային նստաշրջանի աշխատանքները սկսելու նախօրեին ես հանդիպել եմ խորհրդարանում ընտրությունների արդյունքներով ձեւավորված խմբակցությունների եւ խմբի հետ՝ այդ հանդիպումներում քննարկելով խորհրդարանի աշխատանքներին վերաբերող հարցեր:

2004-ի գարնանային նստաշրջանի սկզբին՝ ընդդիմության խորհրդարանի աշխատանքներին մասնակի բոյկոտի առնչությամբ իմ նախաձեռնությամբ սկսվել է քաղաքական քննարկում-խորհրդակցությունների փուլ՝ առաջնորդվելով «ԱԺ կանոնակարգ» օրենքի 18-րդ հոդվածով: Խորհրդակցություններին ու քննարկումներին մասնակցել են ԱԺ բոլոր քաղաքական ուժերը: Առաջին իսկ խորհրդակցության ժամանակ՝ 2004-ի փետրվարի 11-ին բավականին արդյունավետ խոսակցություն ծավալվեց եւ օրակարգային առաջին հարցի՝ ԼՂՀ-հարցում խորհրդարանական ուժերի դիրքորոշման շուրջ կայացավ համաձայնություն, խորհրդակցության մասնակից քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչները իրենց զորակցությունը հայտնեցին 2001 թ. խորհրդարանում ներկայացված քաղաքական ուժերի համատեղ հայտարարության դրույթներին:

Ապրիլի 26-ից քննարկում-խորհրդակցությունները շարունակվեցին, սակայն արդեն ապրիլի 27-ին «Արդարություն» խմբակցության քարտուղար Վիկտոր Դալլաքյանը ճեպազրույցներում հայտարարեց, որ քաղաքական խորհրդակցությունները դադարեցվում են, քանի որ իրենց ներկայացրած 10 առաջարկություններից 2-ը չեն ընդունվել: Այնուամենայնիվ փոփոխական հաջողություններով քննարկում-խորհրդակցությունները շարունակվեցին՝ մայիսի 5-ին, 6-ին, 7-ին, 10-ին: Կարծում եմ՝ բոլորդ հիշում եք, որ այդ ընթացքում քաղաքական կոալիցիան հանդես եկավ մի քանի հայտարարություններով, խորհրդարանում տեղի ունեցան եւ կոալիցիայի, եւ ընդդիմության ասուլիսները, համատեղ հայտարարություն ստորագրեցին եւ իշխանության, եւ ընդդիմության ներկայացուցիչները, որով մեծապես թոթափվեց ներքաղաքական լարվածությունը:

Արձանագրենք, որ ընդդիմությունը գարնանային նստաշրջանում խորհրդարանի օրենսդրական գործունեությանը չմասնակցեց՝ նիստերի դահլիճում լինելով միայն հայտարարությունների եւ հարցուպատասխանի ժամանակ: Նույնն է շարունակվում նաեւ աշնանային նստաշրջանում: Բոյկոտելով օրենսդրական աշխատանքը՝ ընդդիմությունը մասնակցում է ԱԺ միջազգային գործունեությանը:

Այսօր ես ուզում եմ կրկին անդրադառնալ այդ խնդրին եւ եւս մեկ անգամ հավաստել իմ պատրաստակամությունը՝ քաղաքական քննարկումները շարունակելու ու երկրի համար կենսական խնդիրներին համատեղ լուծումներ գտնելու համար: Իբրեւ Ազգային ժողովի նախագահ՝ վերստին կոչ եմ անում ու հորդորում եմ ընդդիմությանը վերադառնալ օրենսդրական աշխատանքի: Խորհրդարանում քննարկվում են երկրի համար կենսական նշանակություն ունեցող օրինագծեր, որոնք ուղղորդելու են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքական, տնտեսական, գիտամշակութային զարգացումները առաջիկա տասնամյակներում, այսօր ձեր բացակայությունը արդեն հասկանալի ու ընդունելի չէ:

Ընտրական օրենսգրքի, սահմանադրական բարեփոխումների, դատաիրավական համակարգի, տեղական ինքնակառավարման մարմինների բարեփոխումներում շատ կարեւոր է ընդդիմության շահագրգիռ ներկայությունը եւ տեսակետների ներկայացումը: Անցած ժամանակամիջոցը, կարծում եմ, բավարար ժամանակ էր՝ միմյանց աղացուցելու, որ կարողանում ենք մենք մեր խոսքի տերը լինել: Ընդդիմությունը չեկավ, խորհրդարանը շարունակեց օրինաստեղծ ու քաղաքական աշխատանքները: Կարծում եմ՝ արդեն ժամանակն է՝ փոխելու պայքարի մարտավարությունը եւ ռեալ մասնակցություն ունենալու երկրի ու խորհրդարանի կյանքին:

ԱԺ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ամենագրավիչ՝ ԱԺ ֆինանսական գործունեության մասին հաշվետվություն որեւէ օրենքով նախատեսված չէ եւ երբեւիցե չի էլ եղել ԱԺ նախագահի ֆինանսական հաշվետվության որեւէ նախադեպ ոչ Գերագույն խորհրդում, ոչ էլ երեք գումարման Ազգային ժողովներում:

Պատգամավորության հանձնաժողովում:

Ազգային ժողովի բյուջեն մաս է կազմում ՀՀ պետական բյուջեի, որի կատարման վերաբերյալ հաշվետվությունը յուրաքանչյուր տարի մայիս-հունիսին քննարկվում է Ազգային ժողովում եւ ընդունվում է ՀՀ օրենքը նախորդ տարվա բյուջեի կատարման հաշվետվության մասին: Համաձայն օրենքի՝ պետական-կառավարչական հիմնարկների աշխատակազմերի ղեկավարները (նախագահի աշխատակազմը, Ազգային ժողովը, կառավարությունը եւ այլն պետական կառավարչական հիմնարկներ են) ներկայացնում են մանրամասն բյուջետային հաշվետվություն ԱԺ պետական-իրավական ու ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողովների համատեղ նիստում, որի ընթացքում բոլոր պատգամավորները կարող են իրենց հետաքրքրող հարցերը տալ:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արդիականացնելու համար ԱԺ նախագահի գործունեության հրապարակայնությունը՝ պարբերաբար տեղի են ունեցել հանդիպումներ լրագրողների հետ, ասուլիսներ ու ճեպազրույցներ, պատշաճական այցերը եւս լայնորեն լուսաբանվում են ոչ միայն խորհրդարանի հասարակայնության հետ կապերի վարչության միջոցով, ինչպես եղել է առաջ, այլեւ պատվիրակություններում ներգրավվում են անկախ լրատվամիջոցների լրագրողները:

Արդեն իբրեւ ավանդույթ՝ յուրաքանչյուր նստաշրջանից առաջ ես հանդես եմ գալիս լրագրողների համար ծրագրային ելույթով, որտեղ գնահատական է տրվում քաղաքական իրավիճակին, կարեւորվում են օրենքները, քննարկվում են ընթացիկ հարցերը:

Արդեն մեկ տարի է հրապարակվում է «Ազգային ժողով» ամսագիրը, որը կայացել է ու կարողանում է խորհրդարանի գործունեության մասին ամբողջական ու օբյեկտիվ տեղեկատվություն հրամցնել ընթերցողներին:

Խորհրդարանի գործունեությունը լուսաբանվում է նաեւ ինտերնետով:

2003 թ. դեկտեմբերի 11-ին ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի եւ Տեղեկատվության ազատության հաղորդակցության նախաձեռնության ընկերակցության մրցանակը «Լավագույն պատշաճական ինտերնետային էջ՝ տեղեկատվության ազատության տեսանկյունից» նոմինացիայում շնորհվեց Ազգային ժողովին:

2004-ին Մեդինֆորմ գործակալության հարցումներով ԱԺ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունը համարվել է պատշաճական կառույցների լավագույն լրատվական ծառայությունը:

«Լուրեր» բաժնից գործում է նաեւ «Խորհրդարան» ինտերնետային թերթը, որտեղ առավել մանրամասնվում են խորհրդարանում տեղի ունեցող իրադարձությունները:

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ներկայացնեմ նաեւ այս ընթացքում քաղաքացիների առաջարկությունների, դիմումների, բողոքների եւ ընդունելությունների քանակական տվյալները.

2003 թվականի հունիսից 2004 թվականի հոկտեմբեր՝ ՀՀ Ազգային ժողովի աշխատակազմի քարտուղարության քաղաքացիների ընդունելության եւ նամակների բաժնում ստացվել են քաղաքացիների 9220 առաջարկություններ, դիմումներ, բողոքներ:

Բաժինը կազմակերպել է Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների եւ մշտական հանձնաժողովների կողմից անցկացվող քաղաքացիների 250 ընդունելություն, որոնց, ըստ նախնական հերթագրման, մասնակցել է 1689 քաղաքացի:

Քաղաքացիների առաջարկությունների, դիմումների, բողոքների, քաղաքացիների ընդունելությունների թվի աճն աննախադեպ է, որն արդյունք է քաղաքացիների բարձրացրած հարցերի լայնածավալ քննարկման:

Այսպանը Ազգային ժողովի աշխատանքների մասին:

Հարկ եմ համարում նշել, որ ներկայացված տարեկան հաղորդման մեջ բնականաբար չէր կարող ընդգրկվել ամբողջ Ազգային ժողովի գործունեությունը, եւ նման խնդիր չի էլ եղել: Ես փորձեցի համառոտ ու միասնական ներկայացնել այն աշխատանքները, որ առավել կարեւոր էին: Վերջում ցանկանում եմ շնորհակալություն հայտնել բոլոր նրանց, ովքեր աջակցել են ԱԺ արդյունավետ գործունեությանը՝ պատգամավորներին, աշխատակազմին, մեր գործունեությունը լուսաբանող լրագրողներին:

Կիպրոսի նախագահն ու Արթուր Բաղդասարյանը:

Թաջ Մահալի 350-ամյակին նվիրված տոնական միջոցառումները կշարունակվեն մեկ տարի

Հնդկաստան կայցելեն մոտ կես մլն զբոսաշրջիկներ

Հնդկաստանում արդեն սկսվել են երկրի պատմական ամենահայտնի հուշարձանի՝ Թաջ Մահալի 350 ամյակին նվիրված տոնակատարությունները եւ կշարունակվեն մոտ մեկ տարի՝ Հնդկաստան բերելով ավելի քան կես մլն զբոսաշրջիկների: Չնայած դրան, երկրի գերագույն դատարանն արգելել է լայնածավալ միջոցառումներ անցկացնել տաճարի մոտակա տարածքում, որովհետեւ 1996 թվականին Թաջ Մահալում հույն երաժիշտ Յանիի համերգից հետո տեղացի պատմաբաններն ու ճարտարապետները եկան եզրահանգման, որ նման միջոցառումների ժամանակ ուժգին վիբրացիան ու սուր լուսարձակները լուրջ վնաս են հասցնում տաճարին: Հենց այդ պատճառով էլ գլխավոր միջոցառումները կանցկացվեն տաճարից 2 կմ հեռու գտնվող Կարմիր ամրոցում:

Բրիտանացի ճանապարհորդ Էդվարդ Լիրը XIX դարում Հնդկաստան այցելելուց հետո գրել է. «Աշխարհում մարդիկ բաժանվում են 2 խմբի՝ Թաջ Մահալը տեսածների եւ այդ երջանկությունը դեռ չապրածների»:

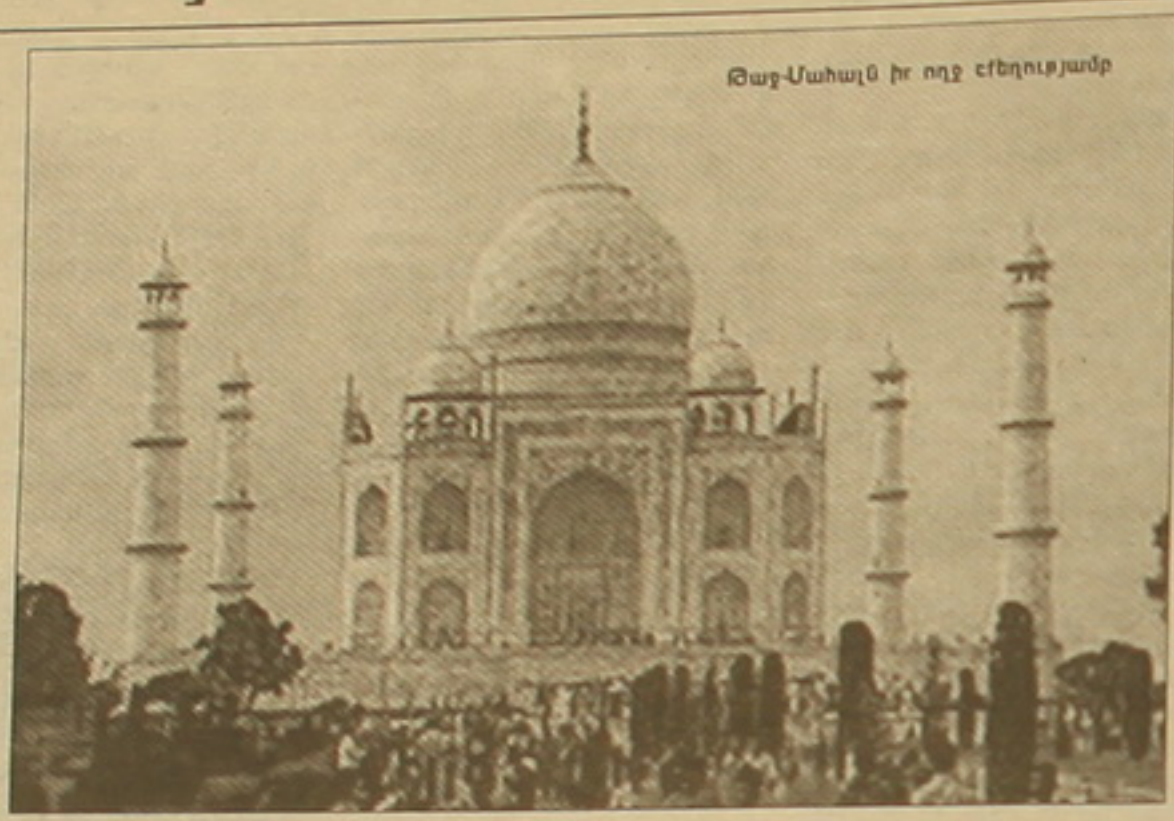

Թաջ-Մահալն իր ողջ էությամբ

Տաճարի ներսի սրահը

Թաջ Մահալ նշանակում է Թագի պալատ, Թագի տաճար: Հնդկական ճարտարապետության այդ նշանավոր կառույցը երկրի տիրակալ շահ Ջահանի կնոջ՝ Մումտազ Մահալի դամբարանն է, որտեղ հետագայում թաղվել է նաեւ Ջահանը: Տաճարը կառուցվել է 1630- 52 թթ., Ջամնա գետի ափին, նախկին մայրաքաղաք Ագրայում: Հինգ գմբեթանի շենք է, բարձրությունը մոտ 74 մ՝ անկյուններում չորս մինարեթներով: Արտաքինից սպիտակ, փայլեցրած մարմարով երեսպատած պատկերը դրվագված է գունագեղ քարերով:

Մումտազ Մահալի եւ Ջահանի մեծ սերը

Նրանք միասին ապրեցին 17 տարի, ունեցան 13 զավակ, եւ այդ տարիների ընթացքում ոչ մի օր առանց մեկմեկու չանցկացրին: Մումտազ Մահալն ամուսնուն մշտապես ուղեկցում էր նրա բոլոր ուղեւորությունների ժամանակ: Դրանցից մեկը ողբերգական ավարտ ունեցավ. Մումտազ Մահալը մահացավ 14-րդ երեխան ծնելիս:

Հնդկական ավանդույթի համաձայն, խոր վշտի մեջ հայտնված Ջահանը հրամայում է կնոջ մարմինը զմռսել, իսկ ինքը փակվում է վրանի մեջ ու մի քանի ամիս նրա կողքից չի հեռանում: Փոքր-ինչ սփոփվելուց հետո այնտեղից դուրս է գալիս զառամած ու կյանքի հանդեպ հետաքրքրությունը կորցրած:

Երկու տարի անց նրա կարգադրությամբ սկսվում է Մումտազ Մահալի դամբարանի շինարարությունը: Դրա ստեղծման վրա 18 տարի աշխատում են 25 հազար բանվորներ, նկարիչներ, քանդակագործներ: Շահ Ջահանը խորհրդի է հրավիրում արեւելյան աշխարհի լավագույն ճարտարապետներին: Նա կամենում է այնպիսի կառույց ստեղծել, որի նմանը չկար ու չէր լինելու: Երկար ընտրությունից հետո, ի վերջո կանգ է առնում հնդիկ ճարտարապետ Ուստադ Իսայի նախագծի վրա: Սկզբում պատրաստում են դամբարանի փայտե մանրակերտը, ու երբ այն համընդհանուր հավանության է արժանանում, սկսում են շինարարությունը: Դրա կառուցումը պետական կարեւորություն ունեցող իրադարձություն է համարվում: Շահը կամենում է սիրելի կնոջը հավիտենական հանգիստ պարգեւել հավուր պատշաճի: Տաճարը կառուցվում է, դառնալով ներդաշնակության ու նրբագեղության անկրկնելի հրաշք:

Կարմիր ամրոցը

Արծաթյա մեխակներով դուռը

Թաջ Մահալ տաճարի դիմաց Ջահանը կարգադրում է նույնաչափ դամբարան կառուցել իր համար՝ միայն թե սեւ մարմարից: Սակայն երկրում պատերազմ է սկսվում, գանձարանը սպառվում է, մեծամեծերը դժգոհում են: Շինարարները չեն հասցնում բերել սեւ մարմարի առաջին քարաբեկորները, երբ Ջահանի երրորդ որդին՝ Աուրանգզեբը, որ մոլեռանդ մահմեդական էր, դաժան ու մռայլ մարդ, գահընկեց է անում հորն ու հրամայում նրան բանտարկել: Շահը նրա արքին ընդունում է սառնասրտորեն ու նրան դիմում ընդամենը մեկ խնդրանքով, որ մեկուսարանից Թաջ Մահալն իրեն տեսանելի լինի: Որդին հոր խնդրանքը չի մերժում եւ Ջահանն իր կյանքի վերջին օրերն անցկացնում է Թաջ Մահալից 2 կմ հեռու մեկուսարանում, որի պատուհանից անդադար նայում է կնոջ դամբարանին: Իսկ երբ կորցնում է տեսողությունը, մեկուսարանի պատուհանի դիմացի պատի վրա ամրացնում են խոշոր զմրուխտ, որի՛ մեջ արտացոլվում է սիրելի կնոջ ձյունաճերմակ շիրիմը: Մի առավոտ Ջահանին գտնում են հավիտենական քնի մեջ՝ դեմքը սառը զմրուխտին հպած:

Թաջ Մահալի անկրկնելիության գաղտնիքը

Անմնացորդ սիրո այս պատմությունն ու տաճարի աչքեցուցիչ գեղեցկությունը ամեն տարի Հնդկաստան են բերում հազարավոր զբոսաշրջիկների:

Դելիից մինչեւ Ագրա մոտ 200 կմ է: Ագրան սովորական հնդկական քաղաք է, միջակ տեսքի, երկհարկանի տներով եւ առաջ փոքով: Եթե Թաջ Մահալը չլիներ, Ագրան վաղուց կմոռանար, որ ինքը մեծ կայսրության մայրաքաղաք է եղել: Ամրոցի պարիսպներից, որտեղ բանտարկված է եղել շահ Ջահանը, մինչեւ Թաջ Մահալ 2 քայլ է, բայց տաճարը չի երեւում, քանի դեռ ոտք չեն դնում հրապարակ, որտեղից մի բարձր կամար տանում է դամբարան:

Հրապարակը լի է մեքենաներով, վաճառականներով, զամբյուղներով: Դեռ Թաջ Մահալը չտեսած կարելի է գնել նրա պատկերները: Զբոսաշրջիկների ճնշող մեծամասնությունը հնդիկներ են եւ արվեստասեր ուխտավորներ: Տաճարի չորս կողմերում հսկող ոստիկանները խստորեն արգելում են այնտեղ տեսախցիկներ օգտագործել: Զբոսաշրջիկներին թույլատրվում է լուսանկարվել միմիայն մուտքի մոտ հատուկ նախատեսված կետից:

Նեղ ջրավազանի եզրով մոտենալիս տաճարը մեծանում է, արդեն հնարավոր չէ ընդգրկել մի հայացքով: Պատերի սպիտակ մարմարի մեջ զարդանախշեր կան՝ բանված կարմիր ավազաքարով, կարծես ամբողջությամբ պատած է գորգերով: Մումտազ Մահալի եւ Ջահանի գերեզմանները դամբարանի ներքնահարկում են, դրանք ամբողջովին դրվագազարդված են կիսաթանկագին քարերով:

Կար ժամանակ, երբ տաճարի դռախտի մուտք խորհրդանշող հսկայական արծաթյա դռները զարդարված էին նրբագեղ նկարով՝ վրան հազարավոր արծաթյա մեխակներ: Հիմա տաճարի դռները պղնձյա են, արծաթյա դռները վաղուց գողացել են: Անցյալում սիրահարները միներթների վերնամասից ինքնասպան էին լինում, հիմա չի թույլատրվում վերեւ բարձրանալ, փակ է:

Թաջ Մահալի անկրկնելի հնդկական լինելը մասնագետները բացատրում են նրանով, որ վարպետների կեսից ավելին, փորագրողներն ու բանվորները, ինչպես նաեւ գլխավոր ճարտարապետը Հնդկաստանից էին:

Զբոսաշրջիկներով լի հրապարակը

Պատրաստեց
ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Արտերկիր

Պոլսո հայոց պատրիարքը արտնաստիրոջ եւ գրանիտի դերում

Թուրքիան դեռեւ 1991-ից Լեռնային Ղարաբաղի, Հայ դատի եւ պահանջատիրության, սփյուռքի այսպես կոչված հակաթուրքական գործունեության, ինչպես նաեւ Ադրբեջանի գրավյալ տարածքների պատճառաբանությամբ համառորեն մերժում է Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերությունները՝ 1993-ին շրջափակելով մեր հանրապետությունը:

Սակայն դա չի խանգարել, որ միջազգային գիտաժողովներում թուրք մտավորականները հանդիպեն հայ մտավորականների հետ՝ քննարկելու նույնիսկ Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն առնչվող խնդիրները, իրականացվեն երկու երկրների դիվանագիտական շփումներ փոխադարձ այցերով, թուրքական հասարակական կազմակերպությունները տնտեսական, քաղաքական, գիտական եւ մշակութային համատեղ միջոցառումներ կազմակերպեն հայկականների հետ, եւ այդ միջոցառումներն անմիջականորեն հովանավորեն թուրքական տեղական իշխանության մարմինները:

Եթե այդ միջոցառումներից սեպտեմբերի 24-26-ին Կարսի քաղաքապետարանի կազմակերպած «Կովկասյան մշակութային» տոնահանդեսը լայն արձագանք էր գտել Թուրքիայում, ապա հոկտեմբերի 15-ին՝ Սամսունում, Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի եւ ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգը՝ ղեկավարությամբ Հովհաննես Չեքիջյանի, վերածվեց աննախադեպ տոնահանդեսի: Սահակյան սանուց միության եւ Սուրբ Գետրգ եկեղեցու հիմնադրամի համատեղ ջանքերով կազմակերպված այս համերգը, Շիլլիի քաղաքապետ Մուսաֆա Սարըգյուլի գլխավորությամբ, հովանավորել էր քաղաքապետարանը: Հովանավորության պարագայում խոսքը սոսկ համերգի համար հայ երաժիշտներին «Լյութֆի Քըրդար» միջազգային սիմպոզիումների եւ տոնահանդեսի սրահի անվճար տրամադրմանը չի վերաբերում, այլեւ քաղաքապետի հոգատարությունից բխող նրբանկատության ցուցաբերմանը ինչպես խմբավար Չեքիջյանի ու հայ երաժիշտների, այնպես էլ պոլսահայ համայնքի նկատմամբ:

Նրբանկատության առումով հատկանշական է բեմահարթակից քաղաքապետի հայերենով դիմումը դահլիճին. «Ես ձեզ սիրում եմ», ապա եւ հայերենով արտասանված համերգի բացման խոսքը: Աննախադեպ էր նաեւ այս երեւույթը եթե ոչ Սամսունի, գոնե «Լյութֆի Քըրդար» պետական սրահի համար: Ի դեպ, սրահը եղել է լեփ-լեցուն, ընդ որում պոլսահայերի կողքին համերգին ներկա են եղել թուրք մտավորականներ, արվեստի գործիչներ, երաժիշտներ, թուրքական մամուլի երաժշտական մեկնաբաններ: Ավելին՝ այդ մեկնաբաններից «Միլիեթի» թղթակից Մերալ Թամերը բացման խոսքի հայերենով արտասանման պահին իրեն որպես փորձասնության, այսինքն՝ հայ համայնքի ներկայացուցիչ էր զգացել:

Համերգին պոլսահայ մամուլն արձագանքում է հպարտությամբ, իսկ թուրքականը՝ հիացմունքով՝ ընդգծելու համար Չեքիջյանի գլխավորությամբ հայ երաժիշտների կատարողական բարձր արվեստը: Եթե որեւէ քաղաքում Հայաստանի պետական երգչախումբը եւ ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը համերգ են տալիս՝ ընդգրկելով համերգային ծրագրում հայ կոմպոզիտորների ստեղծագործություններն ու շարականները, համերգի կազմակերպմանը մասնակցում եւ դահլիճում ներկա են լինում հայ համայնքի ներկայացուցիչները, ապա այդ համերգը հանդիսանում է սանում: Դա հատկապես վերաբերում է սամսունյան համերգին, որովհետեւ բեմահարթակում եղել են հայաստանցի երաժիշտներ, դահլիճում՝ պոլսահայեր, ավելին՝ համերգի բացման խոսքը ինչել է հայերեն:

Թվում էր, թե այս ամենը համերգի նկատմամբ կբարձի Պոլսո հայոց պատրիարք Մեսրոպ Բ Մութաֆյանի հետաքրքրությունը, եթե նույնիսկ նա չնպաստի դրա կազմակերպմանը, ապա գոնե ներկա կլինի դահլիճում եւ որպես կրոնապետ կդառնա իր համայնքի ոգեւորության մասնակիցը: Սակայն Մութաֆյան պատրիարքը ոչ միայն համերգին ներկա չի եղել, այլեւ կազմակերպիչների պատրիարքարանին հասցեագրված տոմսերը ամբողջությամբ վերադարձրել է, որպեսզի որեւէ այլ հոգեւորական նույնպես ներկա չլինի: Այլ կերպ՝ նա ակնհայտորեն բոյկոտել է Հայաստանի պետական երգչախմբի եւ ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգը՝ բոյկոտելով ինչպես համերգի հովանավոր Շիլլիի քաղաքապետարանի եւ Սահակյան միության ու Սբ. Գետրգ եկեղեցու հիմնադրամի նախաձեռնությունները, այնպես էլ համերգում պոլսահայության հետ թուրք մտավորականների եւ թուրքական մամուլի ներկայությունը:

Բոյկոտը քաղաքական ակտ է: Քանի որ այդ ակտին դիմել է Պոլսո հայոց պատրիարքը՝ առանց որեւէ պատճառաբանության, ուստի դժվար էր կողմնորոշվել, թե ո՞ւմ էր համերգից հրաժարվելու, նաեւ հայ հոգեւորականներին մասնակցության հնարավորությունից զրկելու նրա նկատառումը: Այդ հարցին նոյեմբերի 21-ի հաղորդագրությամբ պատասխանում է պատրիարքարանի դիվանը:

Հաղորդագրության մեջ ընդգծվում է, որ Պոլսո հայոց պատրիարքարանը Թուրքիայի հայերի կրոնական, ինչպես նաեւ բարեգործական եւ հասարակական կազմակերպությունների գործունեությունը համակարգող հոգեւոր կենտրոն է ու ղեկավար մարմին: Ապա այնտեղ անդրադարձ էր կատարվում թուրքահայերի միասնությանն ու համերաշխությանը վնասող, համայնքին նսեմացնող անկարգություններին, որոնք կամա թե ակամա շահարկումների պատճառ են դառնում: Անկարգությունները պայմանավորվում են անտեղյակությամբ եւ դրանցից խուսափելու համար առավել զգոնություն է պահանջվում մի շարք հարցերում:

Պատրիարքարանի դիվանը հաղորդագրությամբ կարեւոր նշանակություն է տալիս Թուրքիայի Հայ առաքելական եկեղեցու անդամների, հոգեւորականների, եկեղեցական երգչախմբերի մասնակցությանը, կրոնական, գիտական, մշակութային միջոցառումներին, սիմպոզիումներին, գիտաժողովներին եւ համերգներին ինչպես երկրում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս, ապա պահանջում է, որ մասնակիցներն՝ անհատ թե կազմակերպություն, թույլտվության խնդրանքով նախապես դիմում ներկայացնեն պատրիարքարանին: Փոխարենը պատրիարքարանը պարտավորվում է ճշտել, թե խնդրո առարկա միջոցառմանը ովքե՞ր, ի՞նչ զեկուցումով են մասնակցելու, կամ եթե համերգ է, ո՞ր շարականներն են կատարվելու, եւ պատասխանատվություն է հայտնում պաշտոնապես տեղեկացնել դիմորդին:

Երկրորդ հարցը, որի վրա ուշադրություն է բեւեռում պատրիարքարանը, արտերկրից նվագախմբերի կամ երգչախմբերի հրավիրումն է: Քանի որ դա, ըստ հաղորդագրության, պետք է կատարվի համայնքի անունից, ուստի կրոնական կամ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խումբը որեւէ միջոցառում իրականացնելու համար պարտավորվում է դրա նախագիծը ներկայացնել պատրիարքարան եւ սպասել հաստատման: Այլապես միջոցառումը համարվում է ոչ համայնքային եւ խորհուրդ է տրվում դրա կազմակերպումը թողնել առեւտրական ընկերություններին:

Այլ կերպ՝ որքան էլ Շիլլիի քաղաքապետարանը հովանավորի Հայաստանի պետական երգչախմբի եւ ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգը, այնուամենայնիվ, դա կազմակերպելիս Սահակյան սանուց միությունն ու Սբ. Գետրգ եկեղեցի հիմնադրամը պատրիարքարան չեն դիմել, ոչ էլ համերգի ծրագրով Մութաֆյան պատրիարքին է ներկայացել Հովհաննես Չեքիջյանը՝ ճշտելու, թե ո՞ր օրերից ի՞նչ հաստած կատարի կամ կատարման համար շարականներից ո՞ն ընտրի, ուստի պատրիարքը, հետամուտ համայնքի շահերին, բոյկոտել է համերգը:

Հաղորդագրության մեջ առանձնացվում է նման բնույթի եւս 5 հարց, որոնց լուծումն անխիր պայմանավորվում է պատրիարքարանի կամքով: Սա աբսուրդ է այն աստիճանի, որ կամք թելադրելու նկրտումներն ակամա համադրվում են միաբեռի իշխանության ամբիցիաների հետ: Այս պայմաններում իրականացվող գրաքննությունը մասնաբերով գերազանցում է մինչ այդ աբխարհում ինչպես բռնատիրական, այնպես էլ ամբողջատիրական վարչակարգերի սահմանած գրաքննություններին: Խնդիրը, սակայն, սոսկ գրաքննությունը չէ, այլեւ դրա բռնատիրական եւ ամբողջատիրական հասարակարգերի քայքայումով բացահայտված սնանկությունը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔԱՐՅԱՆ

ԻՐԱՔ

Ամերիկացիները խոշոր հարձակում են սկսել Իրաքյան «մահվան եռանկյունում»

Հակաիրաքյան կոալիցիայի զորքերը ձեռնարկել են խոշոր ռազմական գործողություն, որի նպատակն է ապստամբներից «մաքրել» Բաղդադից հարավ ընկած մի ամբողջ շարք փոքր քաղաքներ: Ասոշիեյթեդ պրես գործակալության տվյալներով, այդ քաղաքներում կոալիցիոն ուժերի պարեկախմբերը հաճախ են դառնում իրաքցի գրոհայինների հարձակումների թիրախներ: Այնտեղ ապստամբները, հրազենից բացի, օգտագործում են նաեւ հրթիռներ:

Ֆալուջայի մարտերից հետո ձեռնարկված այս խոշորագույն ռազմական գործողությանը մասնակցում են մոտ 5000 ամերիկացի ծովային հետեւակայիններ: «Մահվան եռանկյունի» կոչվող տարածքն իր անունն ստացել է այնտեղ կոալիցիոն եւ կառավարական զորքերի, ոստիկանության, ինչպես նաեւ օտարերկրացիների վրա մշտապես ձեռնարկվող հարձակումների պատճառով: Վտանգավոր գոտու մեջ մտնում են Բաբիլի եւ Անբարի նահանգները:

Ամերիկյան հրամանատարության ներկայացուցիչները հայտարարել են, որ տվյալ շրջանում իրաքցի ապստամբների գործունեության ակտիվացման նպատակն է ամերիկացիների ուշադրությունը շեղել Ֆալուջայից եւ սպիտել զորքերի մի մասը հեռացնել այնտեղից:

Հաղորդվում է, որ «մահվան եռանկյունու» քաղաքներում արդեն ձերբակալվել են տասնյակ անձինք, որոնք կասկածվում են ահաբեկչական գործունեության մեջ: Բաղդադից 80 կմ հարավ ընկած Ջաբելլա քաղաքում երեկ ձերբակալվել է 32 մարդ: Ամերիկյան ծովային հետեւակը քաղաք է մտել միայն օդուժի եւ տանկերի օժանդակության շնորհիվ:

Իսկանդարիա եւ Լաթիֆիա բնակավայրերում ձերբակալվել են ահաբեկչության մեջ կասկածվող 45 անձինք:

Արաբական երկրները չեն հրաժարվի Իրաքին տված 30 մլրդ դոլար վարկերից

Արաբական աշխարհի վարկատու երկրները բնավ մտադիր չեն հրաժարվել Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգին իրենց տված վարկերից՝ ի տարբերություն «Փարիզյան ակումբի» պետությունների: Ասոշիեյթեդ պրես գործակալության տվյալներով, Իրաքն արաբ վարկատուներին պարտք է ավելի քան 30 մլրդ դոլար:

Իրաքի խոշորագույն վարկատուները ոչ թե միջազգային կազմակերպություններն են, այլ Քուվեյթը եւ Սաուդյան Արաբիան, որոնց նա պարտք է համապատասխանաբար 15 եւ 9 մլրդ դոլար: Երկու վարկատուները հայտարարել են, որ Իրաքի պարտքի շուրջը հնարավոր կլինի բանակցել լոկ այն ժամանակ, երբ երկրում կազմվի օրինականորեն ընտրված եւ միջազգայնորեն ճանաչված կառավարություն: Նախատեսված է նման կառավարություն կազմել 2005 թ. դեկտեմբերին:

Քաթարին իրաքցիների պարտքը 4 մլրդ դոլար է, ԱՄԷ-ին՝ 3,8 միլիարդ: Երկուսն էլ, Քուվեյթի եւ Սաուդյան Արաբիայի նման, պահանջում են իրենց փողերը: Հորդանանը եւս մտադիր չէ դուրս գրել իր տված պարտքը:

«Ազգն» արդեն տեղեկացրել է, որ «Փարիզյան ակումբի» մասնակիցները, այդ թվում ԱՄՆ-ը, Եվրամիությունը, Ռուսաստանը եւ Ճապոնիան, համաձայնել են դուրս գրել Իրաքի պարտքի 80 տոկոսը: Սակայն երեկ հայտնի է դարձել, որ «Ակումբի» ընդունած բանաձեւում ընդգրկված դրույթներից մեկը թույլ է տալիս անորոշ ժամկետով ընդհատել որոշման կատարումը, եթե գլխավոր վարկատու արաբական երկրները հրաժարվեն չեղյալ հայտարարել Իրաքի պարտքերը:

Բացի դրանից, Իրաքին զիջումներ անելուց հրաժարվում են Ռումինիան եւ Բուլղարիան, որոնց իրաքցիները պարտք են համապատասխանաբար 2,5 մլրդ եւ 1,7 մլրդ դոլար:

Կդուրացվի Ռուսաստանում աշխատանք ստանալու կարգը

ՌԴ ներգաղթի դաշնային ծառայությունը խոստանում է պարզեցնել Ռուսաստանում օտարերկրացիներին աշխատանքի իրավունք տալու կարգը: Ծառայության փոխտնօրեն Միխայիլ Տյուրկինը երեքշաբթի օրը Պետդումայում կայացած լսումների ժամանակ հայտարարել է, որ «Ռուսաստանն աշխատավոր ներգաղթյալների հոսքի կարիքն ունի»:

Նա ավելացրել է, որ առաջիկայում օրինական կարգով աշխատանքի տեղավորվելու համար օտարերկրացիներն անհամեմատ քիչ ժամանակ կվատնեն փաստաթղթերի ձեւակերպման վրա:

«Վրեմյա Նովոստեյ» թերթը նշում է, որ Տյուրկինը միաժամանակ դեմ է արտահայտվել «Հայրենիք» խմբակցության պատրաստած «Ռուսաստանի հայրենադարձների մասին» օրինագծին: Դրանում առաջարկվում է ընդլայնել հավանական հայրենադարձների ցանկը, Ռուսաստան տեղափոխելու իրավունք տրամադրելով «ռուսներին, պատմականորեն նրանց կցված ուկրաինացիներին, բելառուսներին, ինչպես նաեւ արտերկրում պետականություն չունեցող Ռուսաստանի մյուս բնիկ ժողովուրդների ներկայացուցիչներին»:

ՌԴ ԱԳՆ-ում նույնպես հայտարարել են, որ «Հայրենիքի» առաջարկած օրինագիծը լի է թերություններով եւ պահանջում է արմատական վերամշակում:

Եվրամիությունն ստեղծում է արագ արձագանման ուժեր

Եվրամիության երկրների պաշտպանության նախարարները համաձայնության են եկել ստեղծելու արագ արձագանման ուժեր, որոնք հնարավոր կլինի կարճ ժամկետներում տեղափոխել աշխարհի որեւէ կետ: BBC-ն հաղորդում է, որ այդ զորքերի ստեղծումը նախատեսված է ավարտել երեք տարում: Կազմավորվում է մի քանի ստորաբաժանում, որոնցից յուրաքանչյուրը կունենա 1500 զինծառայող:

Ֆրանսիան, Իտալիան, Մեծ Բրիտանիան եւ Իսպանիան կունենան մեկական ստորաբաժանում: Սպասվում է, որ ԵՄ մյուս երկրներն անձնակազմերով կօգնեն ուժերի համալրմանը:

ԵՄ պաշտպանության նախարարները հույս ունեն, որ առաջին մարտական խումբը շարք կմտնի եկող տարի, իսկ մինչեւ 2007 թ. կստեղծվի եւս ութ խումբ:

Արագ արձագանման եվրոպական ուժերի կազմավորման նպատակը, BBC-ի տվյալներով, ՆԱՏՕ-ի գործողությունների շրջանակից դուրս գործող զորքեր ունենալն է: Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարար Ջեֆ Հունը հայտարարել է, որ նոր ստորաբաժանումների ստեղծման վերջնական նպատակը եվրոպական առանձին բանակի կազմավորումն է:

Նրա խոսքերով, «մարտական խմբերը կկարողանան կատարել խաղաղարար եւ մարդասիրական զանազան առաքելություններ»: Մասնավորապես այն դեպքերում, երբ լավ վարժեցված փոքր զորախմբի կանխահաս միջամտությամբ հնարավոր է կանխել խորացող ճգնաժամը:

Օրինակ, արագ արձագանման ուժեր կարելի է աշխարհի որեւէ շրջանում օգտագործել մինչեւ այն պահը, երբ ՄԱԿ-ը կորոշի այնտեղ ուղարկել իր խաղաղարարներին: Անցյալ տարի հենց այդպիսի դեր խաղացին ֆրանսիական զորքերը Կոնգոյի արեւելքում:

Պ. Բ.

Վիսոցկին չի եղել Քոչարյանի հուղարկավորությանը

20-րդ դարի լեգենդներից մեկի՝ Վլադիմիր Վիսոցկու մերձավորագույն բարեկամներից է եղել Լեւոն Սուրենի Քոչարյանը՝ նրա ավագ ընկերը, եւ ինչպես ինքը՝ Վիսոցկին էր ասում՝ «իմ կյանքի ուսուցիչը»: Բայց, ահա, Լեւոն Քոչարյանի թաղմանը Վիսոցկին ներկա չի եղել, թեեւ Մոսկվայում էր, իր՝ Տագանկայի թատրոնում փորձի էր կամ ներկայացման: 1970 թվականի սեպտեմբերի 14-ին Քոչարյանը մահացավ: Վիսոցկու մյուս բարեկամը՝ արտիստ Վալերի Զոլոտուխինը, հեռախոսով հայտնում է Վիսոցկուն: Բայց Վիսոցկին չի մասնակցում թաղմանը: Ավելին՝ նա ոչ մի անգամ այցելության չգնաց Քոչարյանին, երբ վերջինս հիվանդանոցում էր: Ո՞վ էր այս Լեւոն Քոչարյանը:

Պյոտր Սոլդատենկով. «Լյովան անհերեւակայելի հնարավորությունների եւ անսահման հզոր կամքի տեր մարդ էր: Նա ամեն ինչ կարող էր. նորոգել փչացած իրերը եւ փրկել խոչընդոտները, ամենահամեղ կերակուրները պատրաստել եւ ծամել ու կոպ տալ առակե բաժակը, որպալ ցանկացած բանդիտի եւ նրանցից ամենասարսափելիի հետ բարեկամություն անել, ամենալուրջ գիտական զույգերի նստել եւ գլխով հավաքել մեկին, անչափ նուրբ ու սիրալիր լինել բարեկամների եւ ավելի անողոք՝ թշնամիների նկատմամբ»:

Մոսկվայի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետն ավարտելուց հետո Լեւոն Քոչարյանն աշխատել է Մոսկվայի երեսական հետախուզությունում (MYP), բայց սովորել ու ավարտել է նաեւ օրենսդրական բարձրագույն դասընթացները եւ մտել կինո: Շատ արագ նա «Մոսֆիլմ» կինոստուդիայում դառնում է անփոխարինելի երկրորդ ռեժիսոր՝ «առաջինը երկրորդների մեջ»:

Յուլիան Սեմյոնով. «Լյովան այդ ժամանակների Մոսկվայի հոգին էր: Նրան ճանաչում եւ սիրում էին ամենատարբեր մասնագիտությունների եւ տարիքի մարդիկ՝ բեռնակիրներ, գրողներ, տրամվայի տոմսավաճառներ, գրագ բռնողներ, ձիավարժներ, արտիստներ, պրոֆեսորներ, օդաչուներ: Նա հիանալի տաղանդ ուներ՝ սիրահարեցնելու եւ իրեն ընդմիշտ կապելու մարդկանց»:

Լեւոն Քոչարյանը հանրահայտ «Բալշայա Կարետնայայի ընկերակցության» կազմակերպիչն էր ու հոգին, ընկերակցություն, որը Վլադիմիր Վիսոցկու համար անչափ մեծ բան էր:

«Վիսոցկին Բալշայա Կարետնայայում» թեման անչափ տարողունակ է, առանձին խոսակցության նյութ: Մի անգամ խոսելով այս ընկերակցության մասին Վիսոցկին ասաց. «...Իսկ այժմ չկա այս տան տերը՝ Լյովա Քոչարյանը... Նա հաստատեց միայն մի ֆիլմ նկարահանել՝ «Հազարից մեկ հնարավորություն»... Նա միշ բան հաստատեց անել, հրակեզ արտեց, փայլատակեց ու մարեց՝ ակնթարթորեն»:

Քոչարյանը 1968 թվականի վերջերին կամ 1969-ի սկզբին ծանր հիվանդ էր (հավանաբար՝ մաշկի քաղցկեղ): Մի քանի անգամ եւ երկար ժամանակով պառկեց հիվանդանոցում: Ընկերներն, իհարկե, գալիս էին տեսակցության:

Միխայիլ Թումանիշվիլի. «Երբ նա հիվանդանոց ընկավ, մենք ոչ թե նրան այցելության էինք գնում, այլ նրան փախցնում, տանում էինք կամ տուն, կամ խորհրդանոց... Իսկ Լյովան անընդհատ հարցնում էր. «Իսկ ո՞ւր է Վոլոդյան»: Բայց Վոլոդյան այդպես էլ չեկավ հիվանդանոց: Լյովան նրա բացակայությունը ծանր էր տանում...»:

Յուրի Գլադկով. «Մի անգամ մենք նրա մոտ գնացինք Անդրեյ Տարկովսկու հետ: Լյովան պառկած էր կանաչած դեմքով, դեղնականաչավուն: Նա այդ ժամանակ հիմնական ինչ-որ բուժում էր ընդունում: Մենք բոլորս նրա հետ համբուրվեցինք, կատակեցինք: Եվ Լյովան մի փոքր զվարթացավ: Իսկ հետո, վերջին օրերին, նա այլեւս ոչ մեկին չէր ուզում տեսնել...»:

Էդմոնդ Քեոսայան. «Քոչարյանը մեկ ամիս, երկու, երեք ամիս պառկած էր, իսկ Վոլոդյան տեսակցության չէր գալիս: Մի անգամ Լյովան ինձ ասաց. «Գիտե՞ս, Վոլոդյան էր եկել եւ իր նոր բանաստեղծություններն էր բերել: Հրաշք են»: Եվ սկսեց ժեստ տալու Լեւոն Քոչարյանին: Մարդիկ կանգնած էին սանդղահարթակում, նույնիսկ աստիճանների վրա: Վիսոցկին չկար...

Էդմոնդ Քեոսայան. «Լյովան մահացավ, բայց Վոլոդյան նրա թաղմանը չեկավ: Ընկեր-բարեկամները հավաքվում էին Լյովայի ծննդյան եւ մահվան օրերի տարելիցներին: Ես արեւելցի մարդ եմ, շատ եմ արժեւորում այս վարվելաձեւերը: Վոլոդյան չէր գալիս, եւ ես նրան դա չէի կարող ներել: Եվ աշխատում էի խույս տալ նրանից, նույնիսկ այն ժամանակ, երբ լինում էի Տագանկայում, ներկայացումներին»:

Անատոլի Ուսեւակի. «Մենք ընկերներով շատ էինք վիրավորվել: Մի ինչ-որ ժամանակ ես Վոլոդյայից խուսափում էի, ընդհանրապես չէի խոսում նրա հետ: Ես չէի կարող ներել, որ նա չեկավ իր ամենահարազատ մարդու թաղմանը: Մենք գիտեինք, որ նա այդ ժամանակ Մոսկվայում էր: Չեմ կարող նրա արարքը բացատրել...»:

Ինչո՞ւ Վլադիմիր Վիսոցկին ներկա չէր: Գոյություն ունի երեք վարկած...

1985 թվականին ես երկրորդ անգամ եղա Մոսկվա Բալշայա Գրուզինսկայա փողոցում գտնվող Վլադիմիր Վիսոցկու տանը: Վոլոդյայի մայրը՝ Նինա Մախիմովնան ինձ նվիրեց որդու՝ հետմահու տպագրված գիրքը՝ ջեմ մակագրությամբ: Զուգեցի, չկարողացա հարցնել Վիսոցկու եւ Քոչարյանի վերջին տարիների փոխհարաբերությունների մասին: Մի փոքր կանգնեցի այն լուսանկարի դիմաց, որում պատկերված են Վոլոդյան ու Լյովան՝ երջանիկ, իսկական բարեկամներ. «Վոլոդյան տանել չէր կարող թաղումները, ասաց Նինա Մախիմովնան: «Մամ, չեմ կարող... Լյովան հիվանդանոցում է, իսկ ես նրան այդ տեսքով չեմ կարող տեսնել, չեմ ուզում», ասում էր նա»:

Նինա Մախիմովնայի այս խոսքերին ծանոթ էի մամուլից: Ոչինչ չասացի: Եթե անգամ Վլադիմիր Վիսոցկին ողջ լիներ եւ ասեր այդ խոսքերը, ոչինչ չէի կարողանա ասել...

Եվգենյա Ստեպանովնա Վիսոցկայա. «Ես հիշում եմ, որ Վիսոցկին չգնաց Քոչարյանի թաղմանը: Այդ օրը նա վաս տրամադրություն ուներ...»:

Միխայիլ Թումանիշվիլի. «Լյովան շատ անհանգստացավ, երբ Արթուր Մակարովը եւ Անդրեյ Տարկովսկին նրան ուրիշ ռեժիսոր առաջարկեցին «Հազարից մեկ հնարավորություն» ֆիլմի նկարահանումներն ավարտելու համար: Իմ կարծիքով, նրան աջակցություն էր պետք: Իսկ Վոլոդյան հիվանդանոց չէր գալիս ու վերջ: Ես կարծում եմ, որ վերջինս այդ պատճառով էլ չեկավ թաղմանը: Մենք հավատացած ենք, որ այս ամենում դավաճանության տարր կա»:

Իսկ այս մասին ինչ է ասել Վիսոցկին: Վ. Վ.-ի կենսագիր Պյոտր Սոլդատենկովը իրադրությունը հետեւյալ կերպ է բացատրում. «Վլադիմիր Սեմյոնովիչը մի անգամ չէ, որ Լյովայի բարեկամներին ու այրուն փորձել է այս ամենը բացատրել: Լեւոն Քոչարյանի այրին՝ Իննա Ալեքսանդրովնա Քոչարյանը, ամուսնու մահվանից հետո երկար ժամանակ նյարդային վիճակում էր, եւ հասկանալի է, որ Իննայի ու Վոլոդյայի միջեւ առաջացած ճեղքն անչափ մեծացավ, որն այդպես էլ բարեկամությամբ ու սիրով չլցվեց մինչեւ Վիսոցկու մահը»:

Լեւոն Քոչարյան

Վլադիմիր Վիսոցկի

Պյոտր Սոլդատենկով. «Լյովան անհերեւակայելի հնարավորությունների եւ անսահման հզոր կամքի տեր մարդ էր: Նա ամեն ինչ կարող էր. նորոգել փչացած իրերը եւ փրկել խոչընդոտները, ամենահամեղ կերակուրները պատրաստել եւ ծամել ու կոպ տալ առակե բաժակը, որպալ ցանկացած բանդիտի եւ նրանցից ամենասարսափելիի հետ բարեկամություն անել, ամենալուրջ գիտական զույգերի նստել եւ գլխով հավաքել մեկին, անչափ նուրբ ու սիրալիր լինել բարեկամների եւ ավելի անողոք՝ թշնամիների նկատմամբ»:

Մոսկվայի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետն ավարտելուց հետո Լեւոն Քոչարյանն աշխատել է Մոսկվայի երեսական հետախուզությունում (MYP), բայց սովորել ու ավարտել է նաեւ օրենսդրական բարձրագույն դասընթացները եւ մտել կինո: Շատ արագ նա «Մոսֆիլմ» կինոստուդիայում դառնում է անփոխարինելի երկրորդ ռեժիսոր՝ «առաջինը երկրորդների մեջ»:

Յուլիան Սեմյոնով. «Լյովան այդ ժամանակների Մոսկվայի հոգին էր: Նրան ճանաչում եւ սիրում էին ամենատարբեր մասնագիտությունների եւ տարիքի մարդիկ՝ բեռնակիրներ, գրողներ, տրամվայի տոմսավաճառներ, գրագ բռնողներ, ձիավարժներ, արտիստներ, պրոֆեսորներ, օդաչուներ: Նա հիանալի տաղանդ ուներ՝ սիրահարեցնելու եւ իրեն ընդմիշտ կապելու մարդկանց»:

Լեւոն Քոչարյանը հանրահայտ «Բալշայա Կարետնայայի ընկերակցության» կազմակերպիչն էր ու հոգին, ընկերակցություն, որը Վլադիմիր Վիսոցկու համար անչափ մեծ բան էր:

«Վիսոցկին Բալշայա Կարետնայայում» թեման անչափ տարողունակ է, առանձին խոսակցության նյութ: Մի անգամ խոսելով այս ընկերակցության մասին Վիսոցկին ասաց. «...Իսկ այժմ չկա այս տան տերը՝ Լյովա Քոչարյանը... Նա հաստատեց միայն մի ֆիլմ նկարահանել՝ «Հազարից մեկ հնարավորություն»... Նա միշ բան հաստատեց անել, հրակեզ արտեց, փայլատակեց ու մարեց՝ ակնթարթորեն»:

Քոչարյանը 1968 թվականի վերջերին կամ 1969-ի սկզբին ծանր հիվանդ էր (հավանաբար՝ մաշկի քաղցկեղ): Մի քանի անգամ եւ երկար ժամանակով պառկեց հիվանդանոցում: Ընկերներն, իհարկե, գալիս էին տեսակցության:

Միխայիլ Թումանիշվիլի. «Երբ նա հիվանդանոց ընկավ, մենք ոչ թե նրան այցելության էինք գնում, այլ նրան փախցնում, տանում էինք կամ տուն, կամ խորհրդանոց... Իսկ Լյովան անընդհատ հարցնում էր. «Իսկ ո՞ւր է Վոլոդյան»: Բայց Վոլոդյան այդպես էլ չեկավ հիվանդանոց: Լյովան նրա բացակայությունը ծանր էր տանում...»:

Յուրի Գլադկով. «Մի անգամ մենք նրա մոտ գնացինք Անդրեյ Տարկովսկու հետ: Լյովան պառկած էր կանաչած դեմքով, դեղնականաչավուն: Նա այդ ժամանակ հիմնական ինչ-որ բուժում էր ընդունում: Մենք բոլորս նրա հետ համբուրվեցինք, կատակեցինք: Եվ Լյովան մի փոքր զվարթացավ: Իսկ հետո, վերջին օրերին, նա այլեւս ոչ մեկին չէր ուզում տեսնել...»:

Էդմոնդ Քեոսայան. «Քոչարյանը մեկ ամիս, երկու, երեք ամիս պառկած էր, իսկ Վոլոդյան տեսակցության չէր գալիս: Մի անգամ Լյովան ինձ ասաց. «Գիտե՞ս, Վոլոդյան էր եկել եւ իր նոր բանաստեղծություններն էր բերել: Հրաշք են»: Եվ սկսեց ժեստ տալու Լեւոն Քոչարյանին: Մարդիկ կանգնած էին սանդղահարթակում, նույնիսկ աստիճանների վրա: Վիսոցկին չկար...

Էդմոնդ Քեոսայան. «Լյովան մահացավ, բայց Վոլոդյան նրա թաղմանը չեկավ: Ընկեր-բարեկամները հավաքվում էին Լյովայի ծննդյան եւ մահվան օրերի տարելիցներին: Ես արեւելցի մարդ եմ, շատ եմ արժեւորում այս վարվելաձեւերը: Վոլոդյան չէր գալիս, եւ ես նրան դա չէի կարող ներել: Եվ աշխատում էի խույս տալ նրանից, նույնիսկ այն ժամանակ, երբ լինում էի Տագանկայում, ներկայացումներին»:

Անատոլի Ուսեւակի. «Մենք ընկերներով շատ էինք վիրավորվել: Մի ինչ-որ ժամանակ ես Վոլոդյայից խուսափում էի, ընդհանրապես չէի խոսում նրա հետ: Ես չէի կարող ներել, որ նա չեկավ իր ամենահարազատ մարդու թաղմանը: Մենք գիտեինք, որ նա այդ ժամանակ Մոսկվայում էր: Չեմ կարող նրա արարքը բացատրել...»:

Ինչո՞ւ Վլադիմիր Վիսոցկին ներկա չէր: Գոյություն ունի երեք վարկած...

1985 թվականին ես երկրորդ անգամ եղա Մոսկվա Բալշայա Գրուզինսկայա փողոցում գտնվող Վլադիմիր Վիսոցկու տանը: Վոլոդյայի մայրը՝ Նինա Մախիմովնան ինձ նվիրեց որդու՝ հետմահու տպագրված գիրքը՝ ջեմ մակագրությամբ: Զուգեցի, չկարողացա հարցնել Վիսոցկու եւ Քոչարյանի վերջին տարիների փոխհարաբերությունների մասին: Մի փոքր կանգնեցի այն լուսանկարի դիմաց, որում պատկերված են Վոլոդյան ու Լյովան՝ երջանիկ, իսկական բարեկամներ. «Վոլոդյան տանել չէր կարող թաղումները, ասաց Նինա Մախիմովնան: «Մամ, չեմ կարող... Լյովան հիվանդանոցում է, իսկ ես նրան այդ տեսքով չեմ կարող տեսնել, չեմ ուզում», ասում էր նա»:

Նինա Մախիմովնայի այս խոսքերին ծանոթ էի մամուլից: Ոչինչ չասացի: Եթե անգամ Վլադիմիր Վիսոցկին ողջ լիներ եւ ասեր այդ խոսքերը, ոչինչ չէի կարողանա ասել...

Եվգենյա Ստեպանովնա Վիսոցկայա. «Ես հիշում եմ, որ Վիսոցկին չգնաց Քոչարյանի թաղմանը: Այդ օրը նա վաս տրամադրություն ուներ...»:

Միխայիլ Թումանիշվիլի. «Լյովան շատ անհանգստացավ, երբ Արթուր Մակարովը եւ Անդրեյ Տարկովսկին նրան ուրիշ ռեժիսոր առաջարկեցին «Հազարից մեկ հնարավորություն» ֆիլմի նկարահանումներն ավարտելու համար: Իմ կարծիքով, նրան աջակցություն էր պետք: Իսկ Վոլոդյան հիվանդանոց չէր գալիս ու վերջ: Ես կարծում եմ, որ

Բայց սրանք ընդհանուր խոսքեր են: Իրականում ոչ մի բացատրություն էլ չի եղել Իննա Քոչարյանի եւ Վլադիմիր Վիսոցկու միջեւ: Քոչարյանի այրին ժամանակին ասել է. «Ես Վոլոդյային չթույլատրեցի մեր տան շեմն անցնել, երբ նա մեզ մոտ եկավ Լյովայի մահվանից հետո: Իսկ երբ զանգահարեց, ես շրտեցի հեռախոսափողը»:

Միայն մեկ խոսակցություն է եղել նեղացածներից մեկի եւ Վիսոցկու միջեւ:

Էդմոնդ Քեոսայան. «...Մենք Վոլոդյայի հետ դեմ-հանդիման ելանք «Մոսֆիլմի» միջանցքներից մեկում: Վոլոդյան հարցրեց. «Ջյոս, ինչ է պատահել, ասա ինձ, ինչ է պատահել»: «Շատ բան փրկվեց, Վոլոդյա... Ես չեմ կարող ներել, որ դու չեկար Լյովայի թաղմանը, չեմ կարող»: «Դու գիտե՞ս, Ջյոս... Ես չէի կարող գալ, չէի կարող տեսնել հիվանդ, ինքն իրեն ոչ նման Լյովային... Լյովան ու՝ քառասուն կիլոգրամ քաշ... Չէի կարո՞ղ»: Գիտե՞ի, Վոլոդյան ազնվորեն էր խոսում եւ այս բոլորը նրա խոսքերն են»:

Յուրի Գլադկով. «Մեղքի զգացողություն Վոլոդյայի մոտ կար: Մենք էլ ունեինք այդ զգացողությունը: Լյովան մեռավ, գնաց, իսկ մենք նրա կողքին չէինք: Չէ՞ որ Լյովան մեր ժամանակը՝ մեր էպոխան էր ստեղծում: Նա մեզանից ամեն մեկի համար անչափ մեծ նշանակություն ուներ, եւ ոչ ոք չէր հավատում, թե նա մեզանից շուտ է գնալու»:

Վալերի Յանկլովիչը վկայում է, որ երբ մեքենայով անցնում են այն հիվանդանոցի մոտով, ուր պառկած է եղել Լեւոն Քոչարյանը եւ որտեղ էլ հոգին ավանդեց, Վիսոցկին հանկարծ լաց է լինում:

Վալերի Նիսանով. «Մի անգամ, 1980-ի մայիսի վերջերին, Վոլոդյան մեր տուն եկավ: Իսկ իմ տան պատին լուսանկարներ են շարված, որոնցից մեկում ես եմ Լեւոն Քոչարյանի հետ: Վոլոդյան երկար-երկար կանգնեց այդ լուսանկարի դիմաց ու լռեց: Ես չգիտեմ, թե նրանց միջեւ ժամանակին ինչ է եղել, բայց Վոլոդյան հանկարծ հիստերիկայի մեջ ընկավ, աղի արցունքներ թափեց...»:

Լեւոն Քոչարյանի այրին՝ Իննա Ալեքսանդրովնան, ամուսնու մահից տասնհինգ-տասնվեց տարի անց այս խորհրդավոր վիճակն այլ կերպ բացատրեց. «Հասկանո՞ւմ եք, մի ողջ կյանք է անցել: Շատ ու շատ մարդիկ այլեւս չկան: Ո՞վ կարող էր մտածել, որ Լյովան կմահանա քառասուն, իսկ Վոլոդյան՝ 42 տարեկանում: Առաջին տարիներին տղաները տարեկան երկու անգամ հավաքվում էին մեր տանը՝ Լյովայի ծննդյան եւ մահվան օրերին: Այժմ ավելի ու ավելի սակավադեպ են գալիս: Ես հասկանում եմ. բոլորն էլ արդեն ուրիշ կյանքով են ապրում»:

ՄԵՐԳԵՅ ԳԱԼԱՅԵՆ

ԾՈՒՅՑԱՇԱՆԳԵՍ

Կոլաժային աշխատանքներ նկարչի տան ցուցասրահում

Ատոմ Հայկազունու կոլաժային աշխատանքները՝ ներկայացված նկարչի տան ցուցասրահում, կոմպոզիցիոն երեւակայական մտահղացումներ են՝ մանրակրկիտ եւ ուշադիր դիտում պահանջող: Տարբեր ժամանակների, դարաշրջանների ու մշակույթային տարբեր շերտերի յուրահատուկ զուգակցումը գեղագիտական ըմբռնումների որոշակի համակարգ է, որում նաեւ առկա է հեղինակի մասնագիտական (ճարտարապետական) գործոնը: Աշխատանքների ֆոնավորումը՝ խիստ, եւ ձեւերի բազմազանությամբ, բովանդակային եւ սյուժետիկ տարրերով, չափաձեւված մտածողությամբ հաճախ օտարոտի, սառը մթնոլորտ են ստեղծում: Նկարիչների միության ընդարձակ ցուցասրահի պատերի տասնյակ աշխատանքները, մանր, խառը դեպքերով՝ մեկ դիտումով ընդգրկել անհնար էր: «Մտորում», «Փնտրտուք», «Ներաշխարհ», «Դիմանկար», «Երկնային տաճար», «Երկնային ճանապարհ», «Լեռնաստան», «Հիշողության բեռ», «Անցած օրեր», «Կարմիր էջեր»: Վերջին երկուսը նկարաշարեր են՝ որեւէ ժամանակին եւ ավելի բնորոշ երեւույթների առարկայացած խորհրդանիշների համադրումներով: Ա. Հայկազունու աշխատանքների այս ցուցադրությունը համարվեց համարձակ եւ մեզանում դեռեւս նախադեպը չունեցող քայլ: «Մեր այս ցուցասրահում տարիների ընթացքում նման ցուցադրություն չի եղել: Սա ասես դեկլարացիա է մի երեւույթի, որ Հայաստանում արդեն գոյություն ունի արվեստի մի տեսակ, որը կարելի է կոչել համակարգչային կերպը կոլաժի մեջ եւ առաջին անգամ հրապարակայնորեն իր գոյության մասին հայտարարում է:

Սա նաեւ մտածողության նոր որակ է, երբ աբստրակտ, վերացարկված ձեւը կարողանում է ենթարկվել բովանդակությանը: Սա պարզապես ֆորմալ խնդրի լուծում չէ, հետեւում թաքնված է որոշակի հույզ, որոշակի բովանդակություն: Բովանդակությունը ձեւ է թելադրում, եւ ձեւի ու բովանդակության միջեւ անջրպետ գոյություն չունի: Այս երեւույթների համադրությունը կարելի է այստեղ տեսնել եւ սա ցույց է տալիս, որ տպագիայի եւ ժամանակակից արվեստի թելադրանքով փոխըմբռնման համադրումը միանգամայն հնարավոր է, եւ օտարոտի հայացքով չդիտի ընդունել», ցուցահանդեսի բացման օրը աշխատանքներն այսպես գնահատեց Դավիթ Չուբարյանը:

Մասնագիտությամբ ճարտարապետ Ատոմ Հայկազունը բազմաթիվ ցուցահանդեսներ է ունեցել (նաեւ գրաֆիկայի եւ գեղանկարների) դեռ 1976-ից Դիլիջանում, Երեւանում, Մոսկվայում, Սոֆիայում, Իտալիայում, նա Հայաստանի ճարտարապետների, դիզայներների միության եւ ճարտարապետների, դիզայներների միջազգային ընկերակցությունների անդամ է: «Զարմացա, երբ ինձ համար անսովոր որակավորումներ հնչեցին, համակարգչային գրաֆիկա եւ այլն: Ես այդ համակարգչային մտածողությունից հեռու եմ, բայց եթե տեսնում են մտածողության մեջ ընդհանրություններ, ուրեմն ինչ-որ բան կա»:

Մ. ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Պարգեւների համար պայքարը սրվում է

Հնդկաստանի Կոչին քաղաքում հիանալի է հանդես գալիս հայ գրոսմայստեր **Տիգրան Պետրոսյանը**, որը հավակնում է մինչեւ 20 տարեկան շախմատիստների աշխարհի առաջնության պարգեւներին: Հերթական մրցախաղերն էլ մեր շախմատիստը վստահ անցկացրեց եւ շարունակում է տեղ զբաղեցնել առաջատարների խմբում: 7-րդ տուրում Տիգրանը սպիտակներով հաղթեց ռուսաստանցի Եվգենի Ալեխեեւին, իսկ հաջորդ տուրում ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան չին շախմատիստ Ջժաո Յունի հետ: 8 տուրից հետո Տիգրան Պետրոսյանը 6,5 միավորով զբաղեցնում է 2-րդ տեղը: Աղյուսակը 7 միավորով գլխավորում է հնդիկ գրոսմայստեր Պենտալա Հարիկրիշնան: Նա եւս երկու մրցախաղերում իր օգտին 1,5 միավոր գրանցեց: Հնդիկ շախմատիստը նախ միավորը կիսեց լեհ Ռադոսլավ Վոյտաշեկի հետ պարտիայում, ապա հաղթեց իր հայրենակցին՝ Հումպի Կոներուին: 3-րդ տեղում 6,5 միավորով ընթանում է Ջժաո Յունը, որը 7-րդ տուրում հաղթել էր հոլանդացի Էմիլ Էվինին: Առաջատարների խմբում ընդգրկված շախմատիստների հանդիպումներից նշենք 7-րդ տուրում Կոներուի տարած հաղթանակը Բերկեշի նկատմամբ: Վերջինս հաջորդ տուրում ոչ-ոքի խաղաց ռումինացի Քրիստիան Չիանու հետ: Եվգենի Ալեխեեւը հաղթեց Ռադոսլավ Վոյտաշեկին, իսկ Դոռոդովսկին առավելության հասավ Դավիթ Սմերդոնի նկատմամբ: Հինգ շախմատիստներ՝ Հումպի Կոներուն, Պետեր Քվեզադան, Էմիլ Էվինը, Յուրի Դոռոդովսկին եւ Սենգուպթա Դեբը վաստակել են 5,5-ական միավոր: Այնպես որ, առաջնության պարգեւների համար վերջնագծում բավական թեժ մրցակցություն է սպասում:

Նույնը վերաբերում է նաեւ աղջիկների մրցաշարին: Առաջատարները՝ Էլիզաբեթ Պյոտցը եւ Աննա Ուշենինան երկու տուրում մեկական միավոր վաստակեցին: Եթե Պյոտցը երկու պարտիաներն էլ ավարտեց ոչ-ոքի՝ խաղաղ դաշն կնքելով Եկատերինա Կորբուտի եւ Կարավաեւ Եւայի հետ, ապա Ուշենինան հաղթեց Դանա Ակեթաեւային եւ պարտվեց Եկատերինա Կորբուտից: Այժմ մրցաշարում եռիխնություն է: 6-ական միավորով առաջատարներն են Ուշենինան, Պյոտցը եւ Կորբուտը: Չորս շախմատիստուհիներ իրենց օգտին գրանցել են 5,5-ական միավոր:

Ֆերգյուսոնի հոբելյանը նշանավորվեց հաղթանակով

Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարի նախավերջին տուրն անվանեց 1/8 եզրափակիչի եւս երկու մասնակցի: Մյունխենի «Բավարիան» ու «Մանչեսթր յունայթեդը» միացան այն չորս երջանիկ ակումբներին՝ «Յուվենտուսին», «Լիոնին», «Չելսիին» եւ «Ինտերին», որոնք ժամկետից շուտ հաջորդ փուլի ուղեգիր էին նվաճել:

Խմբային մրցաշարի 5-րդ տուրում հիմնական ուշադրությունը բեւեռված էր Մանչեսթրին, որտեղ տեղի ակումբը Ալեխ Ֆերգյուսոնի գլխավորությամբ իր հոբելյանական՝ 1000-րդ հանդիպումն էր անցկացնում: Շոտլանդացի հանրահայտ մարզիչն իր հոբելյանը հաղթանակով նշանավորեց: Նրա սաներն իրենց ողջ կարողությունները ներդրեցին մարզչին ուրախացնելու եւ հաջորդ փուլ դուրս գալու համար: Այդ հաղթանակը Ալեխ Ֆերգյուսոնի գլխավորությամբ թիմի 564-րդ հաղթանակն էր 18 մրցաշրջանների ընթացքում: Այդ խաղում արդեն 19-րդ րոպեին Նեւիլը գրավեց «Լիոնի» դարպասը: Ճիշտ է, մինչեւ ընդմիջում ֆրանսիացիները վերականգնեցին հավասարակշռությունը, սակայն երկրորդ խաղակեսի սկզբին Ռուդ վան Նիստելոյը կրկին փայլեց ոմբարկուի իր հատկանիշներով եւ ապահովեց իր թիմի հաղթանակը: Հոլանդացի հարձակվողը չեմպիոնների լիգայում «Մանչեսթր յունայթեդի» կազմում անցկացրած 37 հանդիպումներում խփել է 36 գնդակ: Ընթացիկ մրցաշարում Ռուդ վան Նիստելոյը 8 գնդակով գլխավորում է լավագույն ոմբարկուների ցուցակը:

«Բավարիան» 1/8 եզրափակիչի ուղեգիրը ձեւակերպեց՝ 5-1 հաշվով ջախջախիչ պարտության մատնելով Թել Ավիվի «Մաքաբիին»: «Յուվենտուսը» մրցաշարում 5-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց՝ պարտության մատնելով «Այաքսին»: Եվ կրկին իտալացիները միայն մեկ գնդակ խփեցին: Այս անգամ այֆի ընկավ Սալաեսան:

Հաջորդ փուլ դուրս գալու հիանալի հնարավորություն ունի Կիեւի «Դինամոն», որը սեփական հարկի տակ 2-0 հաշվով պարտության մատնեց իտալական «Ռոմային»: Վերջինս զրկվեց նույնիսկ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի մրցաշարին մասնակցելու իրավունքից: Հաջորդ փուլ դուրս գալու համար դինամոյականներին հարկ կլինի չպարտվել «Բայերին» արտագնա խաղում կամ էլ հուսալ, որ «Ռեալին» չի հաջողվի հաղթել «Ռոմային»: Կիեւում իտալացիների կազմից բացակայում էին առանցքային մի քանի ֆուտբոլիստներ, այդ թվում՝ Ֆրանչեսկո Տոտին եւ Վինչենցո Մոնտելան: Կիեւցիներին միայն խաղավերջում հաջողվեց հասնել հաջողության: Նախ Հունգարիայի հավաքականի պաշտպան Տրայանոս Դելեսը գնդակն ուղարկեց սեփական դարպասը, ապա այֆի ընկավ Շաքիխը: Դինամոյականների գլխավոր մարզիչ Յոժեֆ Սաբոյի կարծիքով հանդիպումն իր թիմի համար շատ ծանր սպացվեց, թեեւ մրցակցի կազմում մի խումբ ֆուտբոլիստներ բացակայում էին: Իսկ հյուրերի մարզիչ Լուիջի Դել Ներին ընդհանուր առմամբ գոհ էր իր սաների խաղից՝ հաշվի առնելով, որ մրցակիցն ուժեղ թիմ էր եւ հաղթանակի վճռականությամբ էր խաղադաշտ դուրս եկել:

Բավական խճճված է իրավիճակը «A» խմբում, որտեղ 3 թիմեր հավակնում են ուղեգրերին: Այս խմբում կայացած երկու հանդիպումներում էլ հաջողությունն ուղեկցեց դաշտի տերերին: «Մոնակոն» «Լիվերպուլին» հաղթեց շնորհիվ Սավիոլայի խփած միակ գոլի, իսկ «Օլիմպիակոսն» էլ «Դեպորտիվոյին» պարտության մատնեց Ջորջեւիչի խփած միակ գոլի շնորհիվ:

Բավական դժվարին կացության մեջ է հայտնվել Մադրիդի «Ռեալը»: «Արքայական» ակումբն իր գլխավոր մրցակցի՝ «Բայերի» հետ մրցավեճում չկարողացավ հաղթանակ տոնել, թեեւ կային դրա նախադրյալները: 81-րդ րոպեին, երբ հաշիվը հավասար էր, բրազիլացի պաշտպան Ժուանը սեփական տուգանային հրապարակում խախտեց կանոնները, եւ Ֆիգուին հրաշալի հնարավորություն ընձեռվեց 11 մ հարվածով վճռել հանդիպման ելքը: Սակայն գերազանց խաղաց «Բայերի» դարպասապահ Բուսը՝ ակրոբատիկ թռիչքով ետ մղելով հարվածը: Ոչ-ոքի արդյունքը «Ռեալի» համար հնարավոր է ճակատագրական լինի: Այս խաղում յուրօրինակ նվաճման հասավ Ռաուլը՝ խփելով «Ռեալի» կազմում եվրոգավաթներում իր 49-րդ գնդակը: Այս ցուցանիշով նա հավասարվեց լեգենդար Ալֆրեդո դի Ստեֆանոյին:

«D» խմբում կայացած «Սպարտա»-«Ֆեներբահչե» հանդիպումը պետք է վերջնականապես որոշեր այն թիմին, որը պայքարը կշարունակի ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի մրցաշարում: Հյուրերը հաղթեցին 1-0 հաշվով եւ տիրացան ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի ուղեգրին:

Մրցաշարային աղյուսակներ

«A» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Օլիմպիակոս	5	3	1	1	4-2	10
2. Մոնակո	5	3	0	2	5-4	9
3. Լիվերպուլ	5	2	1	2	3-2	7
4. Դեպորտիվո	5	0	2	3	0-4	2

«B» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Դինամո	5	3	1	1	11-5	10
2. Բայեր	5	2	2	1	10-7	8
3. Ռեալ	5	2	2	1	8-8	8
4. Ռոմա	5	0	1	4	4-13	1

«C» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Յուվենտուս	5	5	0	0	5-0	15
2. Բավարիա	5	3	0	2	10-3	9
3. Այաքս	5	1	0	4	4-8	3
4. Մաքաբի	5	1	0	4	3-11	3

«D» խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Մանչեսթր յուն.	5	3	2	0	14-6	11
2. Լիոն	5	3	1	1	12-8	10
3. Ֆեներբահչե	5	2	0	3	7-13	6
4. Սպարտա	5	0	1	4	2-8	1

ՏԻԳՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ ՀՈՒՇԱՄՐՑԱՇԱՐՈՒՄ

Առաջատարների խմբում նեղվածք է

Տիգրան Պետրոսյանի հուշամրցաշարի 6-րդ տուրն այնքան էլ հաջող չէր առաջատարների համար: Նրանցից մեկը՝ ռուսաստանցի Ալեխանդր Եվդոկիմովը սեւերով պարտվեց Կարեն Ասրյանին: Մյուս երկու առաջատարների՝ Զվիադ Իզորիայի եւ Վասիլի Իվանչուկի միջեւ պարտիան ավարտվեց ոչ-ոքի: Այս արդյունքները հնարավորություն ընձեռեցին մրցաշարի մասնակիցներից չորսին վաստակած միավորներով (5-ական) հավասարվել Իզորիային եւ Իվանչուկին: Առաջատարների թվում ընդգրկվեց Կարեն Ասրյանը, որն, ինչպես վերը նշեցինք, հաղթանակ տոնեց: Հաջողության հասավ նաեւ Դմիտրի Ֆրոլյանովը՝ պարտության մատնելով Արեշենկոյին: Լիտվացի Սարունաս Սուտկիսն էլ առավելության հասնելով Վրաստանը ներկայացնող Դավիթ Հարությունյանի նկատմամբ, եւս վաստակեց 5 միավոր: Նույնքան միավոր ունի նաեւ Պավել Սմիռնովը, որը պարտության մատնեց Կոնստանտին Խանավային:

9 շախմատիստներ վաստակել են 4,5-ական միավոր: Նրանց թվում են Հայաստանի ներկայացուցիչներ Արտաշես Անաստասյանը, Արման Փաշիկյանը, Բենիամին Գալստյանը, Տիգրան Նալբանդյանն ու Նելլի Աղինյանը: Անաստասյանը ոչ-ոքի խաղաց Ասաուակասի հետ: Գալստյանը հաղթեց Մչեդլիշվիլուն, Նալբանդյանը՝ Սուլաշվիլուն, Աղինյանը՝ Գելերին, Փաշիկյանը՝ Լիլիթ Գալոյանին: Գաբրիել Սարգսյանը խաղաղ դաշն կնքեց Տիգրան Քոթանջյանի հետ եւ վաստակեց 4 միավոր: Նույնքան միավոր ունի նաեւ Արտաշես Մինասյանը, որը ոչ-ոքի ավարտեց հանդիպումն Արթուր Չիբուխչյանի հետ: Երկու անընդմեջ պարտություններից հետո Հրանտ Մելքումյանը կես միավոր վաստակեց Արամ Մինասյանի հետ անցկացրած պարտիայում:

Հուշամրցաշարի ավարտին մնաց երեք տուր: Անկասկած, ավարտական տուրերն աչքի կընկնեն պայքարի արտակարգ լարվածությամբ: Վերջնագծում միավորի ցանկացած կորուստ կարող է ճակատագրական լինել մասնակիցների համար: Հիշեցնենք, որ մրցաշարի 35 հազար դոլար ընդհանուր մրցանակային հիմնադրամը բաժանվելու է լավագույն արդյունք ունեցող 30 մասնակիցների միջեւ:

Լուչեսկուն հրաժարվել է հավաքականը գլխավորելուց

Ինչպես տեղեկացրել էինք, Ռումինիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան ազգային հավաքականը գլխավորելու առաջարկ էր արել «Շախտյորի» գլխավոր մարզիչ Միրչա Լուչեսկուին: Վերջինս հրաժարվել է առաջարկից, նշելով, որ գործող պայմանագիր ունի «Շախտյորի» հետ եւ մտադիր չէ ժամկետից շուտ հեռանալ թիմից: Ինչ վերաբերում է երկու պաշտոնների համատեղմանը, ապա Լուչեսկուն խորհուրդ է տվել այդ հարցով դիմել ոչ թե իրեն, այլ «Շախտյորի» նախագահ Ռինատ Ախմետովին: Նա միաժամանակ նշել է, որ ժամանակին ինքը համատեղել է Ռումինիայի ազգային հավաքականի եւ Բուխարեստի «Դինամոյի» գլխավոր մարզիչների պաշտոնները, ինչը ճիշտ չի համարում: Լուչեսկուն նաեւ տեղեկացրել է, որ ամեն անգամ, երբ հավաքականում մարզչական փոփոխության կարիք է զգացվում, ինքը հրավեր է ստանում, սակայն զբաղված է լինում որեւէ թիմում մարզչական գործունեությամբ: Ուստի ստիպված է լինում բացասական պատասխան տալ:

Որոշումը բողոքարկվել է

Բասկետբոլի ազգային ընկերակցության խաղացողների արհմիությունը բողոքարկել է լիգայի ղեկավարության որոշումը «Ինդիանայի» բասկետբոլիստներ Ռոնի Արտեսի, Ժեռմեն Օ'Նիլի եւ Սթիվեն Ջեֆսոնի որակազրկման վերաբերյալ: Հիշեցնենք, որ վերջերս «Դետրոյթի» հետ հանդիպման ժամանակ հանդիսականների հետ ծեծկռտուքի պատճառով Արտեսը որակազրկվել էր մինչեւ մրցաշրջանի ավարտը, իսկ Օ'Նիլն ու Ջեֆսոնը՝ համապատասխանաբար 30 եւ 25 խաղով: Արհմիությունը պահանջել է, որպեսզի խաղացողների որակազրկման հարցը քննարկի անկախ դատավորը, որը հնարավորություն կունենա կրճատելու որակազրկման ժամկետը:

Տեւեսն առայժմ մտորումների մեջ է

Դոնեցկի «Շախտյորը» հեռաֆրֆրվում է Արգենտինայի «Բոկա Խունիորսի» 20-ամյա հարձակվող Կառլոս Տեւեսով: Ուկրաինայի փոխչեմպիոնը պատրաստ է նրա համար 20 մլն եվրո վճարել: Սակայն Տեւեսն առայժմ չի պատրաստվում Եվրոպա տեղափոխվել, որտեղ նրանով հետաֆրֆրվում են նաեւ Մոսկվայի «Սպարտակը», Մադրիդի «Ատլետիկոն» եւ «Մյունխենի «Բավարիան»: «Սպարտակը» եւս 20 մլն եվրո է առաջարկել: Իսպանացիները պատրաստ են վճարել 17 մլն եվրո, իսկ «Բավարիան»՝ 16 մլն:

Արգենտինական ակումբի ղեկավարությունը մտադիր է Տեւեսին տրանսֆերի հանել մրցաշրջանի ավարտին: Տեւեսը հնարավոր է ընդունի բրազիլական «Կորինթիանս» ակումբի առաջարկը:

Երեք թեկնածու

Ասիայում ընտրվել են այն երեք ֆուտբոլիստները, որոնցից հարցման արդյունքներով որոշվելու է 2004 թ. լավագույն ֆուտբոլիստը: Լավագույն եռյակը կազմել են ճապոնացի կիսապաշտպան Սունսուկե Նակամուրան եւ իրանցի հարձակվողներ Ալա Խուբաիլն ու Ալի Քարիմին: Նրանք բոլորն էլ իրենց լավագույն ձեւով դրսեւորեցին Չինաստանում կայացած Ասիայի գավաթի եզրափակիչ մրցումներում: Իրանցի ֆուտբոլիստները 5-ական գնդակով դարձան մրցաշարի լավագույն ոմբարկուներ, իսկ Նակամուրան ճանաչվեց մրցաշարի ամենաօգտակար ֆուտբոլիստ: Հիշեցնենք, որ Ասիայի գավաթի մրցաշարում ճապոնացիները եզրափակիչում պարտության էին մատնել Չինաստանի ընտրանուն (3-1): Երրորդ տեղի համար պայքարում Իրանի հավաքականը հաղթել էր Բահրեյնի ֆուտբոլիստներին (4-2):

Լավագույն ֆուտբոլիստի պարգեւատրումը տեղի կունենա դեկտեմբերի 8-ին Կուալա Լումպուրում կայանալիք հանդիսավոր արարողության ժամանակ, որտեղ կնշվի Ասիայի ֆուտբոլի կոնֆեդերացիայի հիմնադրման 50-ամյակը:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ծանուցում

Տվյալների անվտանգության մենեջեր
Տվյալների անվտանգության ադմինիստրատոր
Ցանցային ադմինիստրատոր (Networks Administrator)
UNIX համակարգերի ադմինիստրատոր (UNIX Systems Administrator)

Մրցույթին մասնակցել ցանկացողների համար անհրաժեշտ պայմաններն են՝

Տվյալների անվտանգության մենեջեր

Համակարգչային տեխնիկայի ոլորտի բարձրագույն կրթություն (բակալավրի կամ ավելի բարձր աստիճան)

Աշխատանքի համառոտ նկարագրություն. Ձեռնարկության կորպորատիվ համակարգչային համակարգերի անվտանգության կառավարում, անվտանգության համակարգերի տեղադրում եւ համակարգի անվտանգության հաղթականության ղեկավարում եւ վերահսկում:

Աշխատանքին վերաբերող դասընթացներ. համակարգերի կառավարման ծրագրի դասընթացներ, համակարգի անվտանգության կազմակերպման դասընթացներ, Windows եւ Unix համակարգերի կառավարման դասընթացներ

Անհրաժեշտ հմտություններ. Windows եւ/կամ Unix համակարգերի կառավարման խոր գիտելիք, օպերացիոն համակարգի ցանցային ֆունկցիաների հետ կապված ցանցային (TCP/IP) անվտանգության հարցերի վերաբերյալ գիտելիք, սկրիպտ ծրագրավորման հիմնական գիտելիք (Perl եւ այլն), որն անհրաժեշտ է կառավարման ավտոմատացման համար, բարդ համակարգերի եւ բազմաշերտ տեղեկատվական ցանցերի խոր գիտելիք, հաղորդակցվելու ունակություն, աշխատակիցների եւ նախագծերի ղեկավարում, տվյալների անվտանգության հաղթականությունների, անվտանգության ընթացակարգերի եւ հարակից մեխանիզմների նախագծման եւ իրականացման խոր գիտելիք (առնվազն 2 տարի), տեղեկատվության անվտանգության վերաբերյալ կորպորատիվ եւ ԻՏ ռազմավարությունը մշակելու փորձ:

Դերը եւ պարտականությունները. համակարգերի անվտանգության սպասարկում, համակարգերի վերահսկում, համակարգերի անօրինական ներխուժումների կանխում, ձեռնարկել հայտնի համակարգը վիրուսներից եւ անընդունելի ծրագրերից պաշտպանելու համար, սահմանել, սպասարկել եւ արդիականացնել ԻՏ համակարգերից եւ սերվերներից օգտվելու թույլտվությունները:

Տվյալների անվտանգության ադմինիստրատոր

Համակարգչային տեխնիկայի ոլորտի բարձրագույն կրթություն (բակալավրի կամ ավելի բարձր աստիճան)

Աշխատանքի համառոտ նկարագրություն. Ձեռնարկության կորպորատիվ համակարգչային համակարգերի անվտանգության կառավարում, անվտանգության համակարգերի տեղադրում եւ համակարգի անվտանգության հաղթականության ղեկավարում եւ վերահսկում:

Աշխատանքին վերաբերող դասընթացներ. համակարգերի կառավարման ծրագրի դասընթացներ, համակարգի անվտանգության կազմակերպման դասընթացներ, Windows եւ Unix համակարգերի կառավարման դասընթացներ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենտել» ՀՁ հայտարարում է մրցույթ ԻՏ ենթակառուցվածքի ներդրման համար

Անհրաժեշտ հմտություններ. Windows եւ/կամ Unix համակարգերի կառավարման խոր գիտելիք, օպերացիոն համակարգի ցանցային ֆունկցիաների հետ կապված ցանցային (TCP/IP) անվտանգության հարցերի վերաբերյալ գիտելիք, սկրիպտ ծրագրավորման հիմնական գիտելիք (Perl եւ այլն), որն անհրաժեշտ է կառավարման ավտոմատացման համար: Մասնագիտական ամսագրեր եւ տեխնիկական ընթացակարգեր կարդալու, վերլուծելու եւ մեկնաբանելու ունակություն, զեկույցներ, գործարքային գրություններ եւ ընթացակարգեր գրելու ունակություն:

Դերը եւ պարտականությունները. համակարգերի անվտանգության սպասարկում, համակարգերի վերահսկում, համակարգերից օգտվելու անընդունելի թույլտվությունները կամ համակարգերի անօրինական ներխուժումների կանխում, Ամենտելի համակարգերի անվտանգության հաղթականության համաձայն իրավունքների եւ պարտականությունների սահմանում եւ սպասարկում, հետեւել անվտանգության հարցերին, անհրաժեշտության դեպքում տրամադրել հարցերը լուծելու համապատասխան միջոցներ, թույլեր ձեռնարկել համակարգը վիրուսներից եւ անընդունելի ծրագրերից պաշտպանելու համար, սահմանել, սպասարկել եւ արդիականացնել համակարգերի անվտանգության հաղթականությունը:

Unix համակարգերի ադմինիստրատոր

Համակարգչային տեխնիկայի ոլորտի բարձրագույն կրթություն (բակալավրի կամ ավելի բարձր աստիճան)

Աշխատանքի համառոտ նկարագրություն. կորպորատիվ Unix համակարգերի կառավարում, կենտրոնական համակարգչային համակարգերի պլանավորում, վերլուծում, կոնֆիգուրացում, պրոբլեմների հայտնաբերում եւ աջակցում, հաղթականության ստեղծում, Unix համակարգերի համար աշխատանքային հրահանգավորումների ստեղծում, Unix ենթակառուցվածքի նախագծերի իրականացում:

Աշխատանքին վերաբերող դասընթացներ. Unix սերվերների կառավարման դասընթացներ, ցանցային կառուցվածքի դասընթացներ:

Անհրաժեշտ հմտություններ. Unix օպերացիոն համակարգերի, հատկապես Linux, Solaris-ի խորացված գիտելիք, համակարգերի կառավարման ընթացակարգերի, պահուստային օրինակի ստեղծման խորացված գիտելիք: Համակարգերի բաղադրիչ մասերի, ինչպես օրինակ պահուստային ենթահամակարգերի գիտելիք, համակարգերի եւ համակարգերի անվտանգության հարցերի վերաբերյալ գիտելիք, LANS-ի եւ օպերացիոն համակարգերի երթուղավորման հարցերի վերաբերյալ գիտելիքներ, համակարգերի կառավարման աշխատանքը ավտոմատացնելու համար համակարգերի կառավարման սկրիպտավորում, թիմի հետ արդյունավետ հաղորդակցում, մասնագիտական ամսագրեր եւ տեխնիկական ընթացակարգեր կարդալու, վերլուծելու եւ մեկնաբանելու ունակություն, զեկույցներ, գործարքային գրություններ եւ ընթացակարգեր գրելու ունակություն:

Դերը եւ պարտականությունները. Unix համակարգերի կառավարում/ պահուստավորում, համակարգերի սպասարկում, կիրառական ծրագրերի սպասարկում, համակարգերի անսարքությունների հայտնաբերում: Ամենտելի համակարգչային համակարգերի զարգացում: Unix սերվերի ծառայությունների, Unix-ի հիմքի եւ այլ միջսերվերային միացումների ստեղծում եւ շահագործում, համակարգերի կառավարման սարքավորումների տեղադրում եւ շահագործում, տվյալների ուսումնասիրում եւ վերլուծում, պահուստային օրինակների ստեղծում/ պահուստավորում:

Ցանցերի ադմինիստրատոր

Համակարգչային տեխնիկայի ոլորտի բարձրագույն կրթություն (բակալավրի կամ ավելի բարձր աստիճան)

Աշխատանքի համառոտ նկարագրություն. Ամենտելի տեղեկատվական ցանցային սարքավորումների եւ ենթակառուցվածքի կառավարում եւ սպասարկում:

Աշխատանքին վերաբերող դասընթացներ. Cisco սարքավորումների կառավարման դասընթացներ, ցանցային սարքերի կառավարման դասընթացներ, ցանցերի կառավարման ծրագրերի դասընթացներ:

Անհրաժեշտ հմտություններ. երթուղավորման, երթուղավորիչների, սվիչերի, կոնֆիգուրացիաների խոր գիտելիք, ցանցային պրոտոկոլների, հատկապես TCP/IP խորացված գիտելիք, երթուղավորման պրոտոկոլների RIP, OSPF, IS-IS-ի խորացված գիտելիք, BGP-4 արտաքին երթուղավորման պրոտոկոլների խորացված գիտելիք, ցանցերի կառավարման ավտոմատացման համար անհրաժեշտ ծրագրավորման հիմնական գիտելիք, ճարտարապետական կառուցվածքները հասկանալու ունակություն: Մասնագիտական ամսագրեր եւ տեխնիկական ընթացակարգեր կարդալու, վերլուծելու եւ մեկնաբանելու ունակություն, զեկույցներ, գործարքային գրություններ եւ ընթացակարգեր գրելու ունակություն:

Դերը եւ պարտականությունները. ցանցերի անխափան շահագործում, փոփոխական երթուղավորում, տրաֆիկի կանխորոշում, ցանցային սարքավորումների տեղադրում եւ շահագործում, Ամենտելի ցանցն ապահովող ցանցերի կառավարման սերվերների ղեկավարում եւ շահագործում, տվյալների ուսումնասիրում եւ վերլուծում, գործողությունների պլանավորման առաջարկություն, տրաֆիկի եւ ցանցային սարքավորումների ծանրաբեռնվածության վերահսկում:

Աշխատավարձը կտրվի ըստ ընդհանրական արժեքի եւ աշխատանքային փորձի:

Մանրամասն տեղեկություններ կարելի է ստանալ www.armentel.com ինտերնետային էջում:

Մրցույթին մասնակցել ցանկացողների փաստաթղթերն անհրաժեշտ է մինչեւ 15.12.2004 թ. ներկայացնել Սիարոնյան 2, «Արմենտել» ՀՁ կադրերի վարչություն՝ 612 սենյակ:

«Արմենտել» ՀՁ հասարակայնության հետ կապերի ծառայություն

Թուրփանջյան ընտանեկան հիմնադրամի կրթաթոշակի ծրագիր

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը (ՀԱՀ) հայտարարում է 2005 թ. երկրորդ կիսամյակի համար Թուրփանջյան ընտանեկան հիմնադրամի կրթաթոշակի համար դիմումների ընդունելություն:

Կարիքի եւ ուսումնական առաջադիմության հիման վրա շնորհվող այս կրթաթոշակը նախատեսված է հոգալու ծնողազուրկ, 1988 թ.-ի երկրաշարժից տուժած, ինչպես նաեւ սոցիալապես անապահով խավին պատկանող ուսանողների ուսման ծախսերը՝ Հայաստանի հավատարմագրված ԲՈՒՀ-երից մեկում բակալավրի աստիճանի ձեռքբերման ընթացքում, կամ ՀԱՀ-ում սովորելու տարիներին:

Որոշ պայմանների բավարարման դեպքում, որոնցից մեկը լավ ուսումնական առաջադիմությունն է, եւ, հիմնադրամի միջոցների սահմանափակում, Թուրփանջյան ընտանեկան հիմնադրամի կրթաթոշակը նախատեսված է հոգալու ուսման վարձը՝ մասամբ կամ ամբողջությամբ՝ ուսման ընթացիկ տեւողության համար (առավելագույնը 6 տարի բակալավրի աստիճանի համար, եւ 2 տարի մագիստրոսի աստիճանի համար):

Դիմումները եւ պահանջվող լրացուցիչ փաստաթղթերը պետք է ներկայացվեն ՀԱՀ-ի 19 սենյակ **մինչեւ 2005 թ.-ի փետրվարի 1-ը, ժամը 15:00**:

Հավելյալ տեղեկությունների եւ դիմումաձեւերի համար դիմել ՀԱՀ-ի ուսանողական եւ ուսումնական հարցերի գրասենյակ, Երեւան, Բաղրամյան պողոտա 40, կամ զանգահարել 512.792, 512.793:

Դիմումաձեւերը կարող եք նաեւ ձեռք բերել այցելելով ՀԱՀ-ի վեբ կայքը՝ **http://www.aua.am/announce.html**:

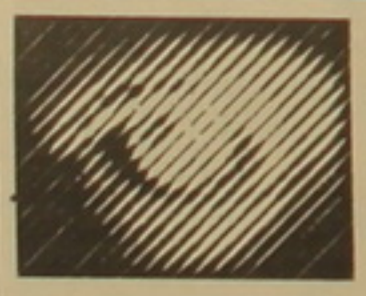

Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոն

«audiovision»

ցուցահանդես

(համակարգչային արվեստի նախագիծ էլեկտրոնային երաժշտություն, համակարգչային գրաֆիկա, վիդեո արվեստ)

Նոյեմբերի 26-27-ից դեկտեմբերի 11-ը,
բացումը նոյեմբերի 26-ին, ժ. 17-ին

Դիտման ժամերը՝ երկուշաբթի-ուրբաթ, 11:00-17:00, շաբաթ, 11:00-15:00

LOG ON TO
www.azg.am

ԿՈՐԵԼ Է

Արթուր Սամվելի Հակոբյանի անձնագիրը: Համարել անվավեր:

ՀՀ Կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը ներկայացնում է տեղեկատվություն մասնավորեցման մասին

Մրցույթ

N	Անվանում	Հասցե	Գործունեության տեսակը	Գնահատված արժեքը (հազ. դրամ)	Նվազագույն գինը (հազ. դրամ)	Մրցույթի անցկացման օրը
1	«Մասիսի ստոմատոլոգիական պոլիկլինիկա» ՓԲԸ	Արարատի մարզ, ք.Մասիս, Պարտիզակների 5	Ստոմատոլոգիական ծառայություններ	10 389	2598	10.12.2004թ.
2	«Ալավերդու նավթաքթեր» ՓԲԸ	Լոռու մարզ, ք.Ալավերդի, Սանահին կայարան	Նավթաքթերի առեւտուր	2741	685	10.12.2004թ.
3	«Գիտահետազոտական կոմունալ» ՊՓԲԸ գույքի կազմից առանձնացված «Վաղարշապատ» հյուրանոց	Արմավիրի մարզ, ք.Էջմիածին, Կիրովի փող.	Հյուրանոցային ծառայություններ	56 852	10 000	05.01.2005թ.
4	«Արմավիրի նավթաքթեր» ՓԲԸ	Արմավիրի մարզ, ք.Արմավիր, Սայաթ-Նովա 1	Նավթաքթերի առեւտուր	143 625	35 906	14.01.2005թ.
5	«Անտիպի գյուղատնտեսական ուսումնական բազա» ՊՓԲԸ	Շիրակի մարզ, գ.Անտիպ	Գյուղատնտ. ուսումնափորձնական աշխատանքների իրականացում	1088	272	14.01.2005թ.
6	«Դիլիջանի բեռնատրանսպորտային ավտոտրանսպորտային» ՓԲԸ	Տավուշի մարզ, ք. Դիլիջան, Գետափնյա 3	Բեռների և ուղեւորների փոխադրում	86 796	43 398	25.01.2005թ.

50%-ից պակաս պետական բաժնեմաս ունեցող ընկերությունների առուտուր

N	Անվանում	Հասցե	Գործունեության տեսակը	Կանոնադրական կապիտալը (հազ. դրամ)	1 բաժնետոմսի վաճառքի մեկնարկային գինը	Առուտրի անցկացման օրը
1	«Էջմիածնի «Բերդիություն» ԲԲԸ	Արմավիրի մարզ, ք. Էջմիածին, Հաղթություն հրապարակ, 5-րդ կմ	Սպասարկում	8300 (պետ. բաժնեմաս՝ 33,975% - 282 բաժնետոմս)	5000 դրամ	02.12.2004թ.
2	«Արարատի «Բերդիություն» ԲԲԸ	Արարատի մարզ, ք.Արարատ, Արարատյան 5	Սպասարկում	6600 (պետ. բաժնեմաս՝ 33,939% - 448 բաժնետոմս)	2500 դրամ	02.12.2004թ.
3	«Ագրոտեխսարկում ԱՍՄ-ի «Անիի ագրոտեխսարկում» ԲԲԸ	Շիրակի մարզ, Մարալիկ ավան	Սպասարկում	141010 (պետ. բաժնեմաս՝ 34% - 4825 բաժնետոմս)	2500 դրամ	02.12.2004թ.
4	«Վաղարշապատի ագրոտեխսարկում» ԲԲԸ	Արմավիրի մարզ, ք. Էջմիածին, Եսայան 65	Սպասարկում	12510 (պետ. բաժնեմաս՝ 33 - 425 բաժնետոմս)	2500 դրամ	02.12.2004թ

Հոլանդական աճուրդ

N	Անվանում	Հասցե	Կանոնադրական կապիտալ (հազ. դրամ)	Մեկնարկային գինը (հազ. դրամ)	Նվազագույն գինը (հազ. դրամ)	Աճուրդի անցկացման օրը
1	«Սարիկո» ՓԲԸ	ք.Երեւան, Արարատյան 90	352 695	176 348	88 174	26.11.2004թ.

Աճուրդ

N	Անվանում	Հասցե	Գործունեության տեսակը	Գնահատված արժեքը (հազ. դրամ)	Մեկնարկային գինը (հազ. դրամ)	Աճուրդի անցկացման օրը
1	«Արմավիրի նավթաքթեր» ՓԲԸ-ի ավտոլվացման կետ	Արմավիրի մարզ, ք.Արմավիր, Երեւանյան 10	Ավտոլվացում	1405	703	30.11.2004թ.
2	«Արմավիրի նավթաքթեր» ՓԲԸ-ի N 2 լցավորման կայան	Արմավիրի մարզ, գ.Մարգարա	Ավտոմեքենաների լիցքավորում	1109	544	30.11.2004թ.
3	Ավտոմեքենա «Գազ-31029» պտ.011ՕՏ01	-	-	1316,1	1316,1	02.12.2004թ.
4	Ավտոմեքենա «Գազ-3110» պտ.100ՕՏ01	-	-	1364,7	1364,7	02.12.2004թ.

Լրացուցիչ մանրամասն տեղեկությունների համար տես՝ «Ազգ» օրաթերթի 23.10.04թ. N 187, 02.11.04թ. N 194, 06.11.04թ. N 198, 13.11.04թ. N 203, 16.11.04թ. N 204, 20.11.04թ. N 208 և 23.11.04թ. N 209 համարները կամ դիմել՝ «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առեւտրային կազմակերպություն՝ ք. Երեւան, Հր. Քոչարի 27, հեռ. (+3741) 276594, ֆաքս՝ (+3741) 276594:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-63

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյանց 70ա Գրանցման թիւ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 24.11.2004 Գինը՝ 100 դրամ